

Utajärven seurakunnan ympäristöselvitys ja ympäristöohjelma 2013-2017

SISÄLLYS

ALKUSANAT	7
UTAJÄRVEN SEURAKUNTA	7
1. KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI	8
1.1. Miksi kirkon ympäristödiplomi?	8
1.2. Mitä se on?	9
2. YMPÄRISTÖDIPLOMIN TEOLOGIAA	9
3. YMPÄRISTÖDIPLOMIN HAKUPROSESSI JA JÄRJESTELMÄN LAADINTA	12
3.1. Ympäristödiplomia valmisteleva työryhmä	12
3.2. Sisäinen ympäristökatselmus	13
3.3. Ympäristöohjelma.....	13
3.4. Seuranta.....	13
3.5. Johdon sitoutuminen.....	14
3.6. Ympäristövastaavan ja -työryhmän nimittäminen	14
3.7. Henkilöstön koulutus.....	14
3.8. Pisteet ja tarkistustaulukko	14
3.9. Auditointi	15
3.10. Diplomin uusiminen.....	15
3.11. Tehtäväalueiden ympäristövastaavat	15
3.12. Lisäkoulutus	15
3.13. Viestintä.....	16
3.14. Itse suoritettu väliauditointi	16
3.15. Muut toimenpiteet.....	16
4. TOIMINTA JA TALOUS.....	16
4.1. Toiminta- ja taloussuunnitelma.....	17
4.2. Hankinnat	17

4.3. Vastuullinen sijoittaminen.....	17
4.4. Hiililaskuri	18
4.5. Vastuulliset sijoitusrahastot	18
4.6. Lähetystyöhön ja kansainväliseen diakoniaan myönnettyjen varojen osuus verotuloista	18
4.7. Ympäristömerkityt tuotteet	19
4.8. Ympäristöindikaattorit.....	19
4.9. Hiilidioksidipäästöjen vähentämissuunnitelma ja kompensointi.....	20
4.10. Muut toimenpiteet.....	20
5. YMPÄRISTÖKASVATUS	20
5.1. Ympäristökasvatussuunnitelma	20
5.2. Ympäristöasiat sisältyvät seurakunnan jumalanpalveluselämään	21
5.3. Ympäristöasiat eri työmuodoissa	21
5.4. Ympäristöaiheiset erityisjumalanpalvelukset.....	22
5.5. Erityiset ympäristötapaukset	22
5.6. Hiljaisuudelle rauhoitetut paikat	22
5.7. Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen	22
5.8. Ympäristökasvatuksessa on otettu käyttöön välillisen vaikuttamisen menetelmät	22
5.9. Muut toimenpiteet	23
6. JÄTEHUOLTO	23
6.1. Jätehuoltoselvitys	23
6.2. Jätehuoltosuunnitelma.....	24
6.3. Hyötyjätteiden keräys.....	24
6.4. Vaaralliset jätteet ja vastuuhenkilön nimeäminen.....	24
6.5. Bio- ja puutarhajätteen käsittely	24
6.6. Kaatopaikkajätteen määrän seuranta	25
6.7. Hautakenttilät ja kukkalaitteet	25
6.8. Hyötyjätteiden vapaaehtoinen keräys	25

6.9. Kertakäyttötutteen vähentäminen	25
6.10. Kaatopaikkajätteen väheneminen.....	26
6.11. Kompostointi	26
6.12. Hyötyjättepisteet hautausmaalla	26
6.13. Muut toimenpiteet.....	26
7. SIIVOUS	27
7.1. Ympäristöselvitys.....	27
7.2. Hankintojen ympäristökriteerit	27
7.3. Henkilökunnan koulutus.....	27
7.4. Haitallisista aineista luopuminen	28
7.5. Vaihtoehtoiset tuotteet.....	28
7.6. Muut toimenpiteet.....	28
8. ENERGIA JA RAKENTAMINEN	28
8.1. Rakentamista ohjaava lainsäädäntö.....	29
8.2. Kulttuuriperinnön suojelu	29
8.3. Uudis- ja korjausrakentamisen ympäristökriteerit.....	29
8.4. Energian ja veden kulutuksen seuranta	30
8.5. Energiakatselmus.....	30
8.6. Energiavastuuhenkilö	30
8.7. Neuvonta ja opastus.....	30
8.8. Ekologinen rakentaminen.....	30
8.9. Säästötavoitteiden toteutuminen	31
8.11. Ympäristömerkitty sähkö	31
8.12. Energiänsäästöviikko	31
8.13. Tilojen käyttöasteen tehostaminen.....	31
8.14. Muut toimenpiteet.....	31
9. RUOKA JA KEITTIÖT	32

9.1. Ympäristöselvitys.....	32
9.2. Ympäristömerkityt tuotteet	32
9.3. Reilun kaupan tuotteet.....	33
9.4. Ravintosuositukset	33
9.5. Lähituotteet.....	33
9.6. Luomutuotteet	33
9.7. Kasvisruoka.....	33
9.8. Reilun kaupan pisteet.....	33
9.9. Ympäristöpassi.....	33
9.10. Muut toimenpiteet	33
10. TOIMISTOT	34
10.1. Ympäristöselvitys.....	34
10.2. Toimiston ympäristövastaava.....	34
10.3. Energiansäästö	34
10.4. Toimiston hankinnat.....	35
10.5. Uusiopaperi ja muut uusiotuotteet.....	35
10.6. Paperin kulutuksen vähentäminen.....	35
10.7. Green Office.....	35
10.8. Muut toimenpiteet.....	35
11. HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET.....	36
11.1. Ympäristöselvitys.....	36
11.2. Hoito-ohjeet ja koulutus.....	37
11.3. Perennahoito	38
11.4. Hautausmaan kulttuurihistoriallisten arvojen inventointi	38
11.5. Luonnonmukaisen hoidon alueet.....	38
11.6. Perennat ja muut istutukset.....	38
11.7. Haitallisista torjunta-aineista luopuminen	38

11.8. Kasteluveden vähentäminen	39
11.9. Vähäpäästöiset työkoneet.....	39
11.10. Lajistokartoitukset	39
11.11. Muut toimenpiteet	39
12. LEIRI- JA KURSSIKESKUKSET	39
13. METSÄT	40
13.1 Metsälain ympäristönormien noudattaminen	40
13.2. Luonnonsuojelulain noudattaminen	40
13.3. Metsien sertifiointi	40
13.4. Osallistuva metsäsuunnittelu	41
13.5. Vastuuhenkilöiden koulutus.....	41
13.6. Luonnonmuistomerkin tai luonnonsuojelualueen perustaminen.....	41
13.7. METSO-ohjelma	41
13.8. Perintömetsä	41
13.9. Metsien ja soiden ennallistaminen.....	41
13.10. Kesähakkuiden lopettaminen.....	41
13.11. Uhanalaisten lajien inventointi.....	41
13.12. Erirakenteinen metsänhoito.....	42
13.13. Muut toimenpiteet.....	42
14. LIIKENNE	42
14.1. Liikenneselvitys.....	42
14.2. Ajoneuvojen energiankulutus ja huolto	42
14.3. Ympäristöominaisuudet hankinnoissa	43
14.4. Polttoaineen valinta	43
14.5. Taloudellisen ajotavan koulutus.....	43
14.6. Kimppakyydit ja yhteiskuljetukset.....	43
14.7. Kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen edistäminen.....	43

14.8. Toimintojen logistiikan kehittäminen.....	43
14.9. Vähäpäästoiset kulkuneuvot	44
14.10. Muut toimenpiteet.....	44

ALKUSANAT

Kirkon ympäristödiplomi on seurakuntia varten suunniteltu väline, joka auttaa niitä kantamaan vastuuta luomakunnasta ja kehittämään toimintaansa ympäristöystävälliseksi. Kirkon ympäristödiplomi on kirkkohallituksen hyväksymä, kirkon oma ympäristöjärjestelmä, joka toimii samaan tapaan kuin muut viralliset järjestelmät.

Vastuun kantaminen luomakunnasta on osa kristillistä uskoa. Jumala lahjoittaa meille kaiken kauniin ympärillämme. Se herättää meissä kiitollisuuden, kunnioituksen ja halun pitää koko luomakunnan yhteisestä kodista, maapallosta, hyvää huolta.

Utajärven seurakunnalle myönnettiin ympäristödiplomi tammikuussa 2007. Kirkkovaltuusto on vuoden 2012 talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä 12.12.2011 päättänyt diplomin uusimisesta keväällä 2012. Uusimiseen käytetään samaa hakumenettelyä kuin ensimmäisellä kerralla.

Tässä ympäristökatselmuksessa arvioidaan Utajärven seurakunnan toiminnan ympäristövaikutuksia eri toimialojen näkökulmasta sekä verrataan tämän päivän tilannetta suhteessa vuoden 2006 ympäristökatselmuksen tuloksiin.

Tämä raportti on tuotettu seurakunnan omilla resursseilla ja sen laatimiseen ovat osallistuneet kaikki toimialat.

UTAJÄRVEN SEURAKUNTA

Oulujokilaakso kuului Limingan alaisuuteen 1400-luvun jälkipuolelta vuoteen 1610 asti. Tuolloin Oulun kaupungin perustamisen yhteydessä syntyi Oulun seurakunta, joka alueellisesti ulottui merestä Oulujärveen saakka.

Vuonna 1761 syyskuun 16.päivänä myönsi silloinen Ruotsin kuningas Kustaa II Utajärvelle luvan muodostaa oma kappeliseurakunta. Utajärvi itsenäistyi kuitenkin vasta v. 1886, kuuluen siihen asti ensin Oulun ja sittemmin Muhoksen emäseurakunnan alaisuuteen.

Oman kirkon rakentaminen aloitettiin jo ennen varsinaisen luvan saamista talvella 1760-1761. Valmistumisvuodeksi on katsottu v.1762. Tapulin rakennettiin v.1764. Täydennystöitä tehtiin aina 1800-luvun alkuun asti ja vasta tuolloin kirkko ja tapuli olivat tavallaan ensimmäistä kertaa valmiit. Kirkon ulkoasu muutettiin uusgoottilaiseksi v.1894, mutta palautettiin lähelle alkuperäistä ulkoasuun 1970-luvun alussa. Tämän jälkeen kirkkoon on tehty isompi remontti vuonna 2009, jolloin mm. alttarialue uusittiin ja ulkoseinien sekä katon lämpöeristystä parannettiin. Piispa Samuel Salmi vihki kirkon uudelleen käyttöön 17.1.2010 piispan-tarkastuksen yhteydessä

Tänä päivänä Utajärvi on Limingan rovastikuntaan kuuluva 2825:n jäseninen (tammikuu 2012) itsenäinen seurakunta. Työntekijöitä seurakunnassa on 9 henkilöä. Osa töistä, kuten haudankaivuun sekä kiinteistöhoito on ulkoistettu. Vapaaehtois- ja talkootyövoima näyttää suhteellisen suurta osaa niin päivittäisessä toiminnassa kuin tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisessäkin.

1. KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI

1.1. Miksi kirkon ympäristödiplomi?

Ympäristökysymykset koskettavat hyvin käytännöllisesti seurakunnan toimintaa. Kiinteistönhoidossa käytetään paljon energiaa, vettä, kemikaaleja ja tuotetaan jätteitä. Seurakuntatilojen rakentamisessa muokataan ympäristöä ja kulutetaan luonnonvaroja. Metsien, hautausmaiden ja viheralueiden hoidossa vaikutetaan suoraan luonnon elinehtoihin. Eri tuotteilla on erilaisia ympäristövaikutuksia, niinpä hankintoja tehtäessä voidaan vaikuttaa myös kulutuksen ympäristökuormaan.

Lainsäädäntö edellyttää ympäristövaikutusten huomioon ottamista niin rakentamisessa, kiinteistönhoidossa, jätehuollossa kuin metsänhoidossakin. Se onnistuu parhaiten kokonaisvaltaisen ympäristöjärjestelmän avulla. Siksi seurakunnille on laadittu oma ympäristöjärjestelmä, kirkon ympäristödiplomi. Se minimoi riskit, ennakoivat tulevat tilanteet ja tarjoaa työkalut toimintojen jatkuvaan kehittämiseen. Tämä on pitkällä tähtäimellä myös taloudellisesti järkevä ja säästöjä tuova toimintatapa.

Ympäristökysymys liittyy myös moniin seurakunnan tehtäväalueisiin. Leireillä, rippikoulussa ja kursseilla seurakunta voi tarjota jäsenilleen kosketuksen lähiluontoon ja kasvattaa heitä luomakunnan varjeluun. Ympäristökysymys voi liittää seurakunnan opetuksen ja julistuksen seurakuntalaisten arkeen ja lähiympäristön ongelmiin. Vain olemalla esimerkillinen omissa toiminnoissaan voi seurakunta olla uskottava saarnatesaan ihmisen tehtävästä luomakunnan viljelijänä ja varjelijana. Ympäristövastuun lisäksi järjestelmään on otettu mukaan myös joitain sosiaalisen vastuun piiriin kuuluvia asioita kuten esimerkiksi kansainvälinen diakonia, vastuullinen sijoittaminen ja Reilun kaupan tuotteet.

Kirkon ympäristödiplomi on vapaaehtoinen järjestelmä, jonka avulla seurakunta voi parantaa ympäristöasioiden hoidon tasoa, mutta myös muutoin tehostaa toimintaansa. Se korostaa sekä seurakunnan johdon, henkilöstön että seurakuntalaisten vastuuta. Toiminnan lähtökohtana on seurakunnan johdon - kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkoneuvoston - ilmaisema tahtotila: meidän seurakuntamme haluaa olla esimerkillinen suhteessa luontoon ja ympäristöön.

Kirkon ympäristödiplomi sitoo ympäristöasiat osaksi seurakunnan normaalia hallintoa ja toimintaa.

Ympäristödiplomilla:

- * Toteutamme luomakunnan viljelyn ja varjeluun tehtävää.
- * Turvaamme ympäristön elinkelpoisuutta.
- * Vaalimme luonnon monimuotoisuutta.
- * Hillitsemme ilmastonmuutosta.
- * Kilvoittelemme irti sanojen ja tekojen ristiriidasta.
- * Edistämme ennakoivaa ympäristöajattelua:
tee jo tänään sitä mitä laki vaatii huomenna.
- * Etsimme kustannussäästöjä.
- * Tehostamme toimintoja ja resurssien käyttöä:
lämpöhukka ja jätteet kertovat voimavarojen
tuhlauksesta.
- * Nivomme ympäristöasiat osaksi normaalia toimintaa.
- * Tavoittelemme jatkuvan parantamisen ideaalia.

1.2. Mitä se on?

Kirkon ympäristödiplomi on kirkkohallituksen myöntämä todistus seurakunnalle, joka on sitoutunut kehittämään toimintaansa ympäristön kannalta jatkuvasti paremmaksi. Diplomin saa seurakunta, joka ottaa käyttöön kirkon toimintoja varten laaditun ympäristöjärjestelmän ja täyttää ympäristödiplomin kriteerit. Asian varmentaa tuomiokapitulin valtuuttama auditoija. Ympäristödiplomin myöntää kirkkohallitus.

Ympäristödiplomi tarjoaa seurakunnalle työkalun ympäristöajattelun huomioon ottamiseksi kaikessa toiminnassa. Ympäristödiplomin avulla seurakunta tunnistaa oman toimintansa ympäristövaikutukset, asettaa tavoitteet ympäristöhaittojen vähentämiseksi sekä organisoii tehtävät ja seurannan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Järjestelmän avulla voidaan tehostaa seurakunnan hallintoa, toimintaa ja taloudenpitoa yleisestikin. Diplomi noudattelee virallisten laatujärjestelmien periaatteita: suunnittele, tee, tarkista, korjaa. Diplomin rakenne mukailee kansainvälisten ympäristöjärjestelmien (ISO 14 001 ja EMAS) rakennetta, mutta vaatimukset on sovellettu seurakuntien olosuhteisiin. Sitä kehittää ja siitä vastaa kirkkohallituksen asettama kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmä. Kirkkohallituksessa ympäristöasioista vastaa yhteiskuntatyön sihteeri.

Ympäristödiplomi edellyttää, että kirkkoneuvosto tai seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto asettaa ympäristödiplomia valmistelevan työryhmän, joka tekee arvion seurakunnan toiminnan ympäristövaikutuksista (*ympäristökatselmus*) ja suunnitelman parannustoimenpiteistä (*ympäristöohjelma*). Kirkkoneuvosto hyväksyy ympäristöohjelman, ja siinä olevat ympäristötavoitteet otetaan osaksi seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaa. Tehdyistä toimenpiteistä raportoidaan osana toimintakertomusta tai muulla sovitulla tavalla.

Kirkon ympäristödiplomissa:

- * Seurakunnan päättävät elimet sitoutuvat ympäristötyöhön.
- * Tunnetaan oman toiminnan ympäristövaikutukset.
- * Määritetään selkeät vastuut ja valtuudet.
- * Asetetaan tavoite: ympäristön tilan jatkuva parantaminen.
- * Toimintaa valvotaan luotettavasti.
- * Varaudutaan riskeihin.

2. YMPÄRISTÖDIPLOMIN TEOLOGIAA

Luomakunnan varjelemisen kehoitus koskee jokaista kristittyä ja seurakuntaa. Ympäristövastuun juuret ovat syvällä kristillisen perinteen maaperässä. Raamattu muistuttaa, että maa on Herran ja ihmisen tehtävä on huolehtia kaikesta luodusta. Luterilainen perinteemme korostaa sitä, miten Jumala lahjoittaa meille kaiken kauniin ympärillämme. Sen ymmärtäminen herättää kiitollisuutta ja saa suhtautumaan Jumalan hyviin lahjoihin kunnioituksella.

Kristityt ympäri maailmaa ovat havahtumassa sen haasteen suuruuteen, jonka luonnon tasapainon järkkyminen asettaa. Tässä tilanteessa ei kannata takertua syyllisyydentunteeseen tai pelkoon, vaan etsiä syvimpiä hengellisiä voimanylhteitä. Ne löytyvät Jumalan lupauksista, jotka pitävät toivoa yllä. Voimaa elämäntä-

van muutokseen voi ammentaa yhteenkuuluvuuden tunteesta kaiken luodun kanssa ja rakkaudesta siihen. Rakkaus saa liikkeelle, etsimään konkreettisia tapoja palauttaa kadotettu tasapaino.

Ympäristödiplomi on yksittäisen seurakunnan mahdollisuus tehdä sanat eläviksi ja osoittaa rakkautta luomakuntaa kohtaan.

Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus

Ympäristödiplomilla on samat hengelliset ja teologiset lähtökohdat kuin kirkkomme ilmasto-ohjelmalla Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Ympäristöongelmat eivät ole ainoastaan teknisiä kysymyksiä, vaan perimmältään kyse on ihmisen suhteesta luomakuntaan ja suhteesta Jumalaan. On sanottu, että ilmastonmuutos ja muut ympäristöongelmat ovat oire ihmisen moraalisisesta ja hengellisestä häiriötilasta. Kun ihminen kuvittelee olevansa kaiken keskipiste ja mitta, hän on järkyttänyt maapallon herkkää tasapainoa toimillaan. Kristillisissä kirkoissa on koittanut katumuksen ja mielenmuutoksen aika kohti ekologisempaa ajattelua ja elämäntapaa.

Ekologisten haasteiden edessä on palattava kristillisen perinteen kokonaisvaltaisiin lähtökohtiin. Tarvitaan sellaisia tapoja sanoittaa vanhaa sanomaa, joilla on voimaa muuttaa ajattelutapoja.

Luterilainen perinteemme korostaa, että todellisuuden ydin on lahjoittava rakkaus. Jumalan lahjoittava rakkaus pitää koko kosmoksen koossa ja tekee sen eläväksi. Jumala toimii luomakunnassaan *Luojana, Pelastajana ja Henkenä*.

Jumala on läsnä luodussaan Luojana ja Pyhänä Henkenä. Koska luomakunta on pyhän Jumalan läsnäolon paikka, se on pyhä ja kunnioituksen arvoinen. Luomakunnan pyhyys tulee sen Luojan pyhydestä; Jumala on yhtä aikaa hyvin lähellä kaikessa luodussaan ja sen tuolla puolen, mittaamattomasti luotuaan suurempi. Kyse ei ole panteismista eli siitä, että kaikki olisi jumalaa. Luomakunnan pyhyden taju asettaa ihmisen ahneudelle rajat. Sitä mikä on pyhää, ihminen lähestyy ihmetellen ja kunnioittaa sen koskemattomuutta.

Jumala pelastajana kantaa huolta köyhimmistä. Jeesus Kristus toi kärsimyksellään, kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan pelastuksen, joka koskettaa ihmistä, ihmisyyttä ja koko luomakuntaa. Armon varassa kristitty jaksaa kohdata elämän suuretkin haasteet ja nähdä toivoa. Jeesukselle keskeinen lähimmäisenrakkauden periaate kehottaa kantamaan huolta maailman köyhistä, joiden elämää ympäristöongelmat pahimmin vaikeuttavat. Jeesuksen julistus Jumalan valtakunnasta merkitsee tänään muun muassa pyrkimistä oikeudenmukaisuuteen ja kohtuuteen.

Pyhänä Henkenä, Pyhittäjänä, Jumala auttaa ihmisiä tunnistamaan tuhoavan synnin, mutta myös elämää ylläpitävät ja pelastavat lahjat. Hän ohjaa ihmistä käyttämään niitä oikein eli pitämään huolta kaikista luoduista. Pyhä Henki on eläväksi tekevä ja yhdistää kristityt toisiinsa ja koko luomakuntaan.

Kiitollisuus. Monille suomalaisille Jumalan kohtaaminen luonnon hiljaisuudessa ja kauneudessa on tärkeä osa hengellisyyttä. Luonnon keskellä herää kiitollisuus Luojan lahjoista. Hiljaisuus ja rukous antavat voiman ja suunnan käytännön teoille. Kristityn elämässä on hyvä olla sekä hiljentymistä luonnon temppelissä että yhdessä toisten kristittyjen kanssa kirkossa, Sanan ja sakramenttien äärellä.

Kunnioitus. Kristilliseen perinteeseemme kuuluu taju kolmiyhteisen Jumalan yhteydestä luomakuntaansa ja siitä kumpuava luonnon kunnioitus. Kokemus luomakunnan pyhydestä voi muuttaa koko kulttuuriamme ekologisemmaksi. Kristillinen usko on vastakulttuurilla kohtuuttomalle kulutuskeskeisyydelle, jota maapallon luonto ei kestä.

Kohtuus. Kristilliseen uskoon kuuluu myös yksinkertainen elämäntapa, jossa olennaiset asiat erottuvat. Jeesuksen julistus merkitsee kutsua kokonaisvaltaiseen elämänmuutokseen ja jatkuvaan kilvoitteluun. Kirkolla ja sen jokaisella seurakunnalla on profeetallinen tehtävä kutsua ihmisiä tällaiseen hengelliseen uudistumiseen. Kirkko ja sen seurakunnat omilla paikkakunnillaan ovat yhteiskunnallisia arvovaikuttajia, joiden viestiä kuunnellaan. Niiden tulee korottaa äänensä köyhimpien ihmisten ja koko luomakunnan tulevaisuuden puolesta. On välttämätöntä, että kristityt yhdistävät tässä tehtävässä äänensä keskenään ja muiden uskontojen edustajien kanssa.

Teologia ja seurakunnan käytännön ratkaisut

Kirkossamme ollaan heräämässä siihen, miten tärkeä osa seurakunnan hengellistä perustehtävää on huolehtia luomakunnasta. Ei ole enää mahdollista sanoa, että ympäristötyö on jotain kehällistä, josta voi tiukkoina aikoina luistaa. Ympäristövastuun perusteet nousevat uskostamme kolmiyhteiseen Jumalaan ja hänen Raamatussa antamistaan käskyistä. Motivaatio ympäristötyöhön löytyy myös kiitollisuudesta sekä rakkaudesta luomakuntaan.

Kun seurakunnassa kiinnitetään huomiota työn ekologisuuteen ja valmistaudutaan hankkimaan ympäristödiplomia, on hyvä palata juurille, ympäristövastuun teologiaan. Monissa kysymyksissä kirkon omat lähtökohdat antavat työlle lisää ulottuvuuksia: esimerkiksi metsänhoidossa korostuvat taloudellisten arvojen lisäksi ekologiset ja metsän hengelliseen merkitykseen ja virkistyskäyttöön liittyvät arvot. Ympäristökasvatuksessa kirkon sanomasta nousee tärkeitä toivon näköaloja, julistustyössä kirkolla on profeetallista sanottavaa.

Kirkkoherran mietteitä Utajärven seurakunnan ympäristötyöstä:

Utajärven kirkon rakentamisesta on tullut tänä vuonna kuluneeksi 250 vuotta. Länsitornillinen hirsinen tukupilarikirkkomme edustaa harvinaista kirkkorakennustyyppiä. Seurakuntamme kirkkoa on luonnehdittu konstailemattoman kauniiksi. Samanlaista luonnehdintaa voisi käyttää myös Utajärven seurakunnan ympäristötyöstä. Konstailemattomalla tavalla näillä maa- ja metsätalousvaltaisilla seuduilla on toimittu Jumalan luomakunnan vastuullisina taloudenhoitajina ympäristöä viljellen ja varjellen. Täällä on aina eletty lähellä luontoa ja luonnon ehdoilla. Näissä olosuhteissa se on edellyttänyt erityisesti kohtuullista elämää ja yhteistyötä toisten kanssa, välillä jopa luopumista omasta heikommassa olevan hyväksi. Ympäristötyöstä ei kuitenkaan ole pidetty suurta ääntä, eikä siitä ole tehty isompaa numeroa.

Utajärven seurakunnan luottamushenkilöt, työntekijät ja muut vastuunkantajat ovat kautta aikojen tiedotaneet tämän seurakunnan ympäristöarvot ja Luojan antamat mahdollisuudet. Hautausmaat on rakennettu omille kylillä ja lähelle asuinseutuja. Metsäiset hautausmaat ovat olleet samalla luontaisia hiljentymispaikkoja, joissa on pidetty myös hartaushetkiä. Vuosikymmenien ajan on järjestetty myös kyläkirkkoja avoimen taivaan alla. Niissä kirkoissa seinät ovat olleet leveällä ja katto korkealla. Keväisin on hiljennetty kylvöjen siunaamiseen ja syksyllä kokoonnuttu sadonkorjuun kiitosjuhlaan. Vanhoina hyvinä aikoina vietiin rippikoululaisia seuraamaan poroerottelua. Se oli todellista havainto-opetusta. Sittemmin on hiljennetty myös joulurauhan julistukseen metsänväelle.

Utajärven seurakunta oli aikanaan käynnistämässä Reilun kaupan tuotteiden käyttöä kotipaikkakunnallamme. Sen seurauksena Utajärven kunta sai vuonna 2004 ensimmäisenä Suomessa Reilun kaupan kunnan arvonimen. Kun Utajärven seurakuntakin on Reilun kaupan seurakunta, on täällä hyvä toimia yhdessä tärkeiksi koettujen asioiden ja arvojen puolesta. Jumala lupaa sanassaan: ”Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylvö eikä korjuu, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö” (1.Moos.8:22).

Jumalan varassa on ihmisten, eläinten ja koko luomakunnan elämä. Hän on kutsunut meidät työtovereiksi. Pyydämme Utajärvelläkin viisautta ja taitoa tämän vastuun kantamiseen.

3. YMPÄRISTÖDIPLOMIN HAKUPROSESSI JA JÄRJESTELMÄN LAADINTA

Minimi	Pisteet
3.1. Ympäristödiplomia valmisteleva työryhmä 3.2. Sisäinen ympäristökatselmus 3.3. Ympäristöohjelma 3.4. Seuranta 3.5. Johdon sitoutuminen 3.6. Ympäristövastaavan ja -työryhmän nimitäminen 3.7. Henkilöstön koulutus 3.8. Pisteet ja tarkistustaulukko 3.9. Auditointi 3.10. Diplomin uusiminen	3.11. Tehtäväalueiden ympäristövastaavat, 1-5 pistettä 3.12. Lisäkoulutus, 1-5 pistettä 3.13. Viestintä, 1-5 pistettä 3.14. Itse suoritettu väliauditointi, 2-10 pistettä 3.15. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

Hakuprosessi, myöntäminen ja voimassaolo

1. Kirkkoneuvosto päättää diplomin hakemisesta, nimeää vastuuhenkilön ja asettaa työryhmän valmistelemaan asiaa.
2. Työryhmä tekee ympäristökatselmuksen ja laatii ympäristöohjelman, jonka kirkkoneuvosto hyväksyy. Ympäristöohjelma laaditaan diplomin vaateiden mukaisesti siten, että seurakunta täyttää kaikki minimikriteerit ja niiden lisäksi koossa on vähintään 100 pistettä.
3. Kirkkoneuvosto nimeää ympäristövastaavan ja asettaa ympäristötyöryhmän sekä pyytää hiippakunnalta auditointia. Auditointi katselmoi seurakunnan ja toteaa, täyttääkö se diplomin vaatimukset. Auditointi voi pyytää lisäselvityksiä ja osoittaa kohteet, jotka vaativat toimenpiteitä ennen kuin katselmus voidaan hyväksyä.
4. Auditointi antaa lausunnon tuomiokapitulille, joka esittää kirkkohallitukselle ympäristödiplomin myöntämistä seurakunnalle.
5. Kirkkohallitus päättää ympäristödiplomin myöntämisestä seurakunnalle.

Kirkkohallitus myöntää ympäristödiplomeja tarpeen mukaan kaksi kertaa vuodessa joulukuussa ja huhtikuussa.

Ympäristödiplomi on voimassa myöntämivuoden loppuun ja neljä seuraavaa kalenterivuotta. Uusittaessa diplomi on voimassa viisi lisävuotta lukien edellisen voimassaolovuoden päättymisestä.

3.1. Ympäristödiplomia valmisteleva työryhmä

Utajärven seurakunnalle myönnettiin ympäristödiplomi tammikuussa 2007. Kirkkovaltuusto on vuoden 2012 talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä 12.12.2011 päättänyt diplomin uusimisesta 2012.

Ympäristöohjelman toteuttamisesta vastaa seurakunnan ympäristövastaava yhdessä ympäristöyöryhmän kanssa.

Sen valmisteluun ovat osallistuneet kaikki seurakunnan työalat.

Tämä ohjelma on hyväksytty vähäisin puutteellisuuksin kirkkoneuvostossa 14.8.2012.

3. 2. Sisäinen ympäristökatselmus

Ympäristökatselmuksessa on käyty läpi kaikki Kirkon ympäristödiplomin käsikirjassa 2012 käsitellyt seurakunnan toimintamuodot. Toiminnot, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, on kartoitettu. Työalat ovat tutustuneet vuoden 2006 ympäristökatselmukseen ja vastanneet sen pohjalta ympäristöohjelman päivittämistä varten annettuun kyselyyn. Väliauditointeja ei ole suoritettu.

Seurakunnan kiinteistöjen energian ja veden kulutuksen seurantaraportit on saatu kiinteistönhoidosta vastaavalta yrittäjältä.

3. 3. Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelma laaditaan sisäisen ympäristökatselmuksen pohjalta ja se sisältää seurakunnan ympäristötavoitteet. Ne ovat konkreettisia tavoitteita katselmuksessa ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi. Ympäristöhaittojen lisäksi katselmus tuo esiin myös seurakunnan aiheuttamia ympäristöhöyryjä, joita ovat esimerkiksi ympäristökasvatus ja Reilun kaupan tuotteiden käyttö.

Seurakunnan pienuudesta johtuen ei ole tarkoituksenmukaista, että jokaisella työalalla olisi oma ympäristövastaava. Työalat ovat osallistuneet ympäristöohjelman ja toimenpiteiden suunnitteluun esittämällä omia ajatuksiaan ja tavoitteitaan, sekä raportoivat ympäristöasioista osana normaalia toiminnan raportointia. Työalat ovat sitoutuneet ympäristöohjelmassa esitettyihin ympäristötavoitteisiin. Ympäristönäkökulma liitetään eri työalojen toimintasuunnitelmiin. Ympäristöohjelman valmistuttua se esitellään työntekijäkokouksessa.

3.4. Seuranta

Ympäristöohjelman toteuttamisesta työalat raportoivat vuosittaisen toimintakertomuksensa yhteydessä. Seurakunnan hiilijalanjäljen sekä energiankulutuksen kehitystä seurataan vuosittain. Ympäristöyöryhmä omassa toimintakertomuksessaan laatii näistä yhteenvedon, joka liitetään osaksi tätä ympäristöohjelmaa. Diplomin voimassaoloajan puolesta välissä suoritetaan väliauditointi ympäristötyön etenemisestä eri työaloilla.

3.5. Johdon sitoutuminen

Ympäristöjärjestelmän peruseriaatteisiin kuuluu, että niin yhteisön johto kuin työntekijät sitoutuvat ympäristötavoitteisiin. Kirkkoneuvosto sitoutuu ympäristötavoitteisiin hyväksyessään ympäristöohjelman. Kun kirkkoneuvosto on hyväksynyt ympäristöohjelman, se lähettää sen tiedoksi kirkkovaltuustolle. Kirkkovaltuusto sitoutuu tavoitteisiin hyväksyessään keskeiset ympäristötavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Valtuusto myös hyväksyy talousarvioon ympäristöasioita koskevat määrärahat ja voi arvioida ympäristötavoitteiden toteutumista käsitellessään toimintakertomusta.

3.6. Ympäristövastaavan ja -työryhmän nimittäminen

Kirkkoneuvosto on nimennyt seurakunnan ympäristövastaavaksi seurakuntamestarin. Ympäristövastaavan tehtäviin kuuluu ympäristöohjelman laatiminen, sen tavoitteiden toteutumisen seuranta, ympäristöohjelman päivittäminen, ympäristölainsäädännön seuraaminen, ympäristöepäkohtiin puuttuminen, tiedottaminen sekä seurakunnan henkilökunnan opastaminen ympäristöasioissa.

Kirkkoneuvosto on kokouksessaan 3.5.2012 nimennyt seurakunnalle uuden ympäristötyöryhmän. Puheenjohtaja on kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja Pasi Pistemaa ja jäseninä kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja Heidi Laitinen, vapaaehtoinen lähetys sihteeri Ulla-Maija Moilanen sekä seurakuntamestari Antti Nissinen.

3.7. Henkilöstön koulutus

Ympäristödiplomissa edellytetään, että työntekijät tuntevat oman toimintansa ympäristövaikutukset ja pyrkivät minimoimaan ympäristöhaitat. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi henkilöstölle annetaan tarpeellisessa määrin tietoa ja valmiuksia. Seurakunnan työntekijöitä on tiedotettu ympäristöjärjestelmästä ja sen periaatteista. Työalat ovat pohtineet oman toimintansa keskeisiä ympäristövaikutuksia ja tietävät toimintaansa koskevat ympäristösäädökset. Seurakunnan työntekijöiden ympäristökoulutus otetaan osaksi muuta työntekijöiden työhön liittyvää koulutusta, josta päätetään vuosittain talousarvion ja koulutussuunnitelman teon yhteydessä. Seurakunnan ympäristövastaava on osallistunut hiippakunnalliseen ympäristötoiminnan seminaariin Rovaniemellä 10.-11.4.2012 sekä Kirkon Ympäristöpäiville 29.-30. 2012.

3.8. Pisteet ja tarkistustaulukko

Ympäristödiplomin saadakseen seurakunnan on täytettävä kaikki minimikriteerit. Ne ovat yhteisiä kaikille seurakunnille. Kun ne on täytetty, on seurakunnan vielä hankittava vähintään 100 vapaavalintaista pistettä. Pisteet on merkitty liitteenä olevaan tarkistustaulukkoon (liite 1). Pistemäärien lisäksi taulukkoon on kirjatut lyhyet perustelut esitetyille pisteille. Auditoinnin aikana hiippakunnan auditoija käy pisteet läpi ja antaa oman pisteytyksensä, minkä pohjalta diplomi myönnetään. Tarkistustaulukko kannattaa ottaa käyttöön jo sisäistä ympäristökatselmusta tehtäessä.

3.9. Auditointi

Kun ympäristöohjelma on hyväksytty, ympäristövastaava ja -työryhmä nimetty ja tarkistustaulukkoon kerätty vähintään 100 pistettä, edellytykset diplomin saannille ovat olemassa ja seurakunta voi pyytää ympäristöjärjestelmän auditointia hiippakunnan tuomiokapitulilta. Kirkko on kouluttanut ympäristöasioita tuntevia ihmisiä Kirkon ympäristödiplomin auditoijiksi. Hiippakuntien tuomiokapitulit lähettävät heitä diplomiahakevien seurakuntien pyynnöstä arvioimaan täyttääkö seurakunnan ympäristöjärjestelmä ympäristödiplomin vaatimukset.

Miksi auditointi on tarpeen? Kirkon ympäristödiplomissa noudatetaan samanlaista puolueetonta auditointia kuin muissakin ympäristöjärjestelmissä. Se luo toimintaan yleistä uskottavuutta ja sisällöllistä ryhtiä. Myös eri seurakuntien ympäristöjärjestelmät saavat näin yhtäläisen kohtelun. Auditoinnista jää seurakunnalle auditointilausunnon sisältävä raportti, joka liitetään mukaan ympäristödiplomihakemukseen. Mikäli ympäristöjärjestelmä ei vastaa vaadittuja kriteerejä, auditoijan kanssa sovitaan lisätoimenpiteistä ja määräajasta niiden toteuttamiseksi.

3.10. Diplomin uusiminen

Diplomi on voimassa myöntämivuoden loppuun ja neljä seuraavaa kalenterivuotta. Uusittaessa diplomi on voimassa viisi lisävuotta lukien edellisen voimassaolovuoden päättymisestä. Kirkon ympäristödiplomi on siis haettava uudestaan voimassaolon päättyessä senhetkisten vaatimusten mukaan. Hakuprosessi etenee pääpiirteissään samalla tavoin kuin diplomiahakemusta ensimmäisen kerran haettaessa.

Kirkkovaltuusto on vuoden 2011 talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä päättänyt diplomin uusimisesta 2011. Uusimista on siirretty vuodelle eteenpäin ja asiasta on tehty uusi päätös vuoden 2012 talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä 12.12.2011.

3.11. Tehtäväalueiden ympäristövastaavat

Kaikilla työaloilla on vain yksi työntekijä, joka myös vastaa oman työalansa ympäristöasioista.

Seurakuntamestari on seurakunnan ympäristövastaava, joka on myös vaarallisista aineista vastaava sekä energiavastaava yhdessä talouspäällikön kanssa.

3.12. Lisäkoulutus

Henkilöstön ympäristökoulutus otetaan osaksi työntekijöiden muuta työhön liittyvää koulutusta. Koulutus tapahtumiin osallistumisesta päätetään vuosittain talousarvion ja koulutussuunnitelman teon yhteydessä. Ympäristödiplomin uusimisesta on tiedotettu työntekijäkokouksessa syksyllä 2011, jolloin työaloille on annettu tehtäväksi raportoida, vuoden 2006 ympäristökatselmuksen pohjalta, oman työalansa ympäristövaikeutusten kehityksestä.

Seurakunnan ympäristövastaava on osallistunut huhtikuussa 2012 järjestettyyn hiippakunnalliseen ympäristötoiminnan yhdyshenkilöiden ja neuvottelukunnan seminaariin.

3.13. Viestintä

Ympäristöjärjestelmästä ja seurakunnan ympäristötavoitteista on tiedotettu seurakunnan jäsenille ja sidosryhmille. Ympäristödiplomien uusimisesta tiedotetaan seurakunnan kotisivuilla.

Seurakunnan kotisivuilla on myös linkki kirkon ympäristöjärjestelmän sivuille.

3.14. Itse suoritettu väliauditointi

Diplomikaudella 2007-2011 ei seurakunnassa ei ole suoritettu suoranaista väliauditointia, vaan ympäristövaikutuksia on seurattu ja havaittuihin epäkohtiin on puututtu normaalin työnteon ohessa. Keskustelua on käyty esimerkiksi jätteiden lajitteluun ja energian kulutukseen liittyvissä asioissa.

3.15. Muut toimenpiteet

Seurakunnassa ei ole kehitetty ympäristöjärjestelmään uusia toimenpiteitä.

TAVOITTEET DIPLOMIKAUDELLE:

Ympäristötyöryhmä kokoontuu vuosittain sisäisen auditoinnin merkeissä, työalojen toimintakertomusten valmistumisen jälkeen. Ympäristöohjelma päivitetään tarvittaessa.

Väliauditointi suoritetaan v. 2015

4. TOIMINTA JA TALOUS

Minimi	Pisteet
4.1. Toiminta- ja taloussuunnitelma 4.2. Hankinnat 4.3. Vastuullinen sijoittaminen 4.4. Hiililaskuri	4.5. Vastuulliset sijoitusrahastot, 1-5 pistettä 4.6. Lähetystyöhön ja kansainvälisen diakonian myönnettyjen varojen osuus verotuloista, 5–10 pistettä. 4.7. Ympäristömerkityt tuotteet, 2–10 pistettä 4.8. Ympäristöindikaattorit, 2–6 pistettä 4.9. Hiilidioksidipäästöjen vähentämissuunnitelma ja kompensointi, 20 pistettä 4.10. Muut toimenpiteet, 1–10

4.1. Toiminta- ja taloussuunnitelma

Utajärven seurakunnan toimintasuunnitelmassa 2011-2013 on huomioitu ympäristödiplomin uusiminen. Ympäristökasvatus on jokaisen työalan toimintasuunnitelmassa keskeisesti mukana. Yleisenä tavoitteena on minimoida ympäristöriskit, ennaltaehkäistä ympäristöhaittojen syntymistä sekä lisätä ympäristötietoutta. Ympäristötavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksen yhteydessä.

4.2. Hankinnat

Hankintoja tehtäessä kiinnitetään huomiota ympäristövaikutuksiin. Myös hankinnan tarpeellisuus punnitaan tilannekohtaisesti. Hankintapäätöksen teon yhteydessä on mietitty vaihtoehtoisesti yhteiskäyttöä, vuokrauspalvelua tai vanhan korjaamista. Kertakäyttöisten tuotteiden käyttö on pyritty minimoimaan. Hankinnoissa suositaan laadukkaita, energia- ja ympäristömerkittyjä tuotteita.

Hankinnoissa pyritään ottamaan huomioon ympäristövaikutusten ohella myös sosiaalisesti kestävä kehityksen periaatteet. Utajärven seurakunnalle myönnettiin v.2007 Reilun kaupan seurakunta-arvonimi.

Kiinteistöjen kunnossapitoon liittyviä hankkeita v.2007 ympäristödiplomin myöntämisen jälkeen ovat olleet mm. kellotapulin spiiran uusiminen v.2008, kirkon peruskorjaus v.2009, kellotapulin yläosan kunnostus ja huoltomaalaus kesällä 2011. Syksyllä 2011 seurakuntasaliin uusittiin keittiön ovi sekä siirtoseinä. Kirkon julkisivuvalaistus otettiin käyttöön joulukuussa 2011.

Kesän 2012 aikana suoritetun kattoremontin yhteydessä uusittiin myös ilmanvaihtojärjestelmä sekä remontoitiin seurakuntatalon wc-tilat. Samaan aikaan kunnostettiin myös sankarihautausmaa-alue sekä kirkon parkkialue.

Lokakuussa 2012 on investoitu kirkon huoltorakennuksen vainajien säilytystilaan yksi kaksipaikkainen kylmiö lisää.

Seurakunta tekee yhteistyötä Utajärven kunnan kanssa. Yhteishankintana on investoitu mm. keväällä 2012 seurakuntasaliin uusi flyygeli. Myös loppuvuodesta 2011 käyttöönotetun Utajärven kirkon julkisivuvalaistuksen kustannuksiin kunta osallistui huomattavalla osuudella. Pienen lahjoituksen teki myös Oulun seudun sähkö. Kunta on osallistunut myös kirkon parkkialueen kunnostuksen kustannuksiin.

Seurakunta on yhdessä Utajärven kunnan kanssa kilpailuttanut sähköyhtiöt. Sähköntoimittajaksi valittiin Kraft & Kultur, joka toimittaa 100% uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä. Sopimus on alkanut 1.9.2011. Jakeluyhtiönä toimii Oulun seudun sähkö.

Hankintayhteistyötä tehdään myös Limingan rovastikunnan sekä Oulun seurakuntayhtymän kanssa.

4.3. Vastuullinen sijoittaminen

Seurakunta noudattaa sijoitustoiminnassaan kirkkohallituksen asiantuntijatyöryhmän ohjeita seurakuntien sijoitustoiminnasta.

Tällä hetkellä seurakunnalla ei ole minkäänlaisia sijoituksia.

4.4. Hiililaskuri

Seurakunnan laskennallinen hiilijalanjälki v. 2011 on ollut **66 000** kg CO₂ työntekijää kohden **7 346** kg CO₂ ja seurakuntalaista kohden **23** kg CO₂

4.5. Vastuulliset sijoitusrahastot

Seurakunnan varoja ei ole sijoitusrahastoissa.

4.6. Lähetystyöhön ja kansainväliseen diakoniaan myönnettyjen varojen osuus verotuloista

Köyhyyden poistaminen ja ympäristökysymykset liittyvät monin tavoin yhteen. Useissa kehitysmaissa eletään noidankehässä, jossa köyhyys ylläpitää väestönkasvua, joka puolestaan johtaa luonnonvarojen ylikulutukseen, joka murentaa edellytyksiä köyhyyden voittamiseen. Kansainvälisen diakonian ja lähetystyön avulla kirkko työskentelee tämän noidankehän katkaisemiseen.

Utajärven seurakunnassa lähetystyön ja kansainvälisen diakonian osuus verotuloista tarkasteluvuonna 2011 oli 2,27 %, eli 13 687,70€

Kehitys edelliseltä diplomikaudelta lähtien

v.2006	12 266€	2,45 %
v.2007	12 637 €	2,20 %
v.2008	12 466 €	2,24 %
v.2009	12 011 €	2,10 %
v.2010	12 959 €	2,25 %
v.2011	13 688 €	2,27 %

4.7. Ympäristömerkityt tuotteet

Hankinnoissa suositetaan ympäristömerkittyjä tuotteita.

Ruohonleikkuri
vihkot
pesu- ja puhdistusaineet

Kahvi
hedelmät
Tee

osa keittiön laitteista

kopiopaperi

maalit
laastit
eristeet

Sähkö

brother faksilaite

brother-tulostin
Hp-skanneri
Sharp kopiokone

4.8. Ympäristöindikaattorit

Ympäristöjärjestelmän toimivuus näkyy viime kädessä toimintojen ympäristöhaittojen pienenemisenä. Tätä voidaan seurata vuosittain ja raportoida asiasta vuosikertomusten yhteydessä. Kaikkia ympäristövaikutuksia ei ole mahdollista laskea määrällisesti ja tilastoida, mutta joitakin tällaisia määrällisiä tavoitteita on mahdollista asettaa. Osalla indikaattoreista voidaan seurata seurakunnan toimien vaikutusta hiilipäästöjen vähentämiseksi. Usein merkittävimmät päästövähennykset liittyvät rakennuksiin, liikkumiseen ja ruokaan.

Utajärven seurakunta on valinnut ympäristöindikaattorit seuraavasti:

- kiinteistöjen sähkön ja lämmön kulutus
- kiinteistöjen veden kulutus
- kulutetun kopiopaperin määrä
- työmatka-ajojen määrä kilometreissä työntekijää kohti.

Tavoitteeksi asetetaan seurata Indikaattoreita säännöllisesti ja raportoida vuosittain. Energian- ja veden kulutusta seurataan tiheämmin, jotta mahdollisiin kulutusarvojen huomattaviin muutoksiin voidaan reagoida nopeasti. Pienen seurakunnan kulutuksesta ei voi tehdä suuria vähennyksiä, mutta tavoitteeksi asetetaan että jokaisen ympäristöindikaattorin kasvukäyrä olisi laskeva.

4.9. Hiilidioksidipäästöjen vähentämissuunnitelma ja kompensointi

Seurakunta ei pysty mainittavasti vähentämään hiilidioksidipäästöjään.

4.10. Muut toimenpiteet

Vapaaehtois- ja talkootyön osuus seurakunnan asioiden hoitamisessa on merkittävä. Esimerkiksi syrjäkylien hautausmaiden isännöinti tapahtuu paikallisten hautausmaaisäntien toimesta. Näin vältetään pitkien välimatkojen työmatka-ajoilta. Vapaaehtoistoimintaa on myös Yhteisvastuutapahtumissa sekä lähetystyössä. Seurakunnalla on vuodesta 2006 lähtien ollut vapaaehtoinen lähetys sihteeri.

5. YMPÄRISTÖKASVATUS

Minimi	Pisteet
5.1. Seurakunnalla on ympäristökasvatussuunnitelma 5.2. Ympäristöasiat sisältyvät seurakunnan jumalanpalveluselämään 5.3. Ympäristöasiat eri toiminnoissa	5.4. Ympäristöaiheiset erityisjumalanpalvelukset, 1-6 pistettä 5.5. Erilliset ympäristötapahtumat, 1-5 pistettä 5.6. Hiljaisuudelle rauhoitetut paikat, 5 pistettä 5.7. Verkostoyhteistyö, 1-5 pistettä 5.8. Ympäristökasvatuksessa on otettu käyttöön välillisen vaikuttamisen menetelmät, 1-5 pistettä 5.9. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

5.1. Ympäristökasvatussuunnitelma

Ympäristötyöryhmä luo seurakunnalle yhdessä luottamushenkilöiden sekä eri työalojen kanssa ympäristökasvatussuunnitelman, jonka toteutus sisällytetään toimintasuunnitelmaan.

Seurakuntamestari seuraa Utajärven kunnan keskustelupalstalla käytäviä keskusteluja ja osallistuu seurakunnan ympäristöasioihin liittyviin kannanottoihin ja vastaa mahdollisiin aiheeseen liittyviin kysymyksiin.

Ympäristökasvatussuunnitelma sisältyy tämän ohjelman kohtaan 5.3

5.2. Ympäristöasiat sisältyvät seurakunnan jumalanpalveluselämään

Luomakuntasuhde on erottamaton osa kristillisen uskon kokonaisuutta. Luomakunnan sunnuntain, joka järjestetään vuosittain touko-elokuun aikana, lisäksi ympäristöasioita käsitellään aika ajoin myös muissa jumalanpalveluksissa ja hartauksissa. Perinteinen kylvöjen siunaaminen järjestetään keväisin yhteistyössä maataloustuottajien ja eläkeläisjärjestöjen kanssa. Juhannusaaton hartaushetki pidetään kokon äärellä Vesitorinmäellä. Loppukesästä on sivukylillä järjestetty luontojumalanpalveluksia ja metsäkirkkoja. Syksyisin on sadonkorjuujuhla. Ennen joulua julistetaan metsänväelle joulurauha yhdessä 4H:n, metsästysseurojen ja riistaväen kanssa.

Kesäaikana kirkossa käytetään myös luonnonkukkia.

5.3. Ympäristöasiat eri työmuodoissa

Lapsi- ja perhetyössä on kierrätys- ja ympäristöasiat selkeästi esillä. Askarteluissa käytetään kierrätysmateriaaleja. Lapsille opetetaan ”kädestä pitäen” jätteiden erittely. Lähialueelle tehdään luontoretkiä, joissa on järjestetty luontotehtäviä tai esim. roskien siivousta. Koko perheen retkiä on keväisin tehty mm. Ranuan eläinpuistoon, Toivosen talonpojan museo ja kotieläinpuistoon sekä Escorialin kukka- ja eläinpuistoon. Seurakuntatalon pihalle on rakennettu grillimaja.

Rippikoulussa kierrätys sekä Viljele ja varjele- teema on vahvasti mukana kasvatustyössä sekä opetuksessa. Vaellusrippikoulua ei ole lähivuosina järjestetty, mutta leiriohjelmaan on sisällytetty luontohetkiä ja -retkiä. Rippikoululeirit pidetään Rokualla NMKY:n leirimajalla, joka sijaitsee Vaulujärven rannalla Rokuan kansallispuiston läheisyydessä.

Ympäristökasvatus on sisällytetty rippikoulusuunnitelmaan.

Nuorten tilaisuuksissa sekä rippikoulussa tarjoillaan Reilun kaupan kahvia, hedelmiä sekä muita Reilun kaupan tuotteita mahdollisuuksien mukaan.

Nuorisotyössä ja partiotoiminnassa ympäristökasvatus on osa normaalia perustoimintaa. Kierrätys ja jätteiden lajittelun oppiminen nuorilla on kuitenkin ollut hidasta. Partio toiminta on viime vuosien hiipumisen jälkeen osoittanut jälleen piristymisen merkkejä. Maailmanklubin toiminta on lakannut.

Diakonia- ja lähetystyössä järjestettävissä tilaisuuksissa tarjoillaan Reilun kaupan kahvia, ym. tuotteita. Lähetystyön arpajaisvoitoissa on myös Reilun kaupan tuotteita. Myyjäistuotteita on osin valmistettu kierrätysmateriaaleista. kuten esim. kahvipussikassit, joihin käytetyt kahvipakkaukset on kerätty vapaaehtoistointana.

Kansainvälisen diakoniatyön aiheet käsittelevät köyhyyden poistamista ja luonnonvarojen käyttöä koskien koko maapalloa. Siihen osallistutaan Kirkon Ulkomaanavun ja Yhteisvastuukeräyksen myötä. Yhteisvastuukeräyksen yhteydessä on järjestetty erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia, kuten esim. Yhteisvastuumaraton sekä -hiihto.

Keväällä 2012 järjestettiin seurakuntatalolla yhteislauluilta, jonka teemana olivat eläinaiheiset laulut. Samassa yhteydessä pidettiin myyjäiset Yhteisvastuun hyväksi.

Musiikki- ja jumalanpalvelustyössä luomakunta on lähellä vuosittain useiden eri tilaisuuksien teemoissa. Kerran kirkkovuodessa vietetään Luomakunnan sunnuntaita. Luonnon äärellä järjestetään kyläkirkkoja sekä erilaisia hartaustilaisuuksia. Osa hautaan siunaamisista tapahtuu hautausmailla.

Yleisesti seurakunnan toiminnassa on tavoitteena kopio- ja tulostuspapereiden kulutuksen vähentäminen siirtymällä kaksipuoleiseen tulostukseen sekä käyttämällä sähköistä viestintää paperisten versioiden sijasta.

5.4. Ympäristöaiheiset erityisjumalanpalvelukset

Ulkona järjestettävissä jumalanpalveluksissa ja hartauksissa luonto- ja ympäristöasiat ovat luontevia teemoja. Erämaakirkko on vuosittain pidetty Juorkunassa Kirkaslammen rannalla. Kyläkirkko on pidetty Ahmaksen Kalevalaisessa kylässä ja Sanginkylän Valkeisjärven rannalla. Hautausmaahartauksia pidetään Juorkunassa, Sanginkylällä ja Niskankylällä.

5.5. Erityiset ympäristötapahtumat

Seurakunta ei ole järjestänyt erityisiä ympäristötapahtumia.

5.6. Hiljaisuudelle rauhoitetut paikat

Seurakunnalla ei ole erikseen valittua ja rauhoitettua paikkaa, eikä maaseutu-ympäristössä sellaiseen välttämätöntä tarvetta olekaan. Mietiskelyyn, luonnon kuunteluun, luomakunnan ja olemassaolon pohdintaan sekä rukoukseen sopivia paikkoja ovat esimerkiksi kirkkopiha sekä metsäiset hautausmaat.

5.7. Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Lähetystyö osallistuu kahdesti vuodessa järjestettävään ”Tasauskampanjaan”. Seurakunta kuuluu lähetys-sihteerin edustuksella Utajärven kunnan Reilun kaupan kannatustyöryhmään, jossa on mukana myös paikallisia yrityksiä ja yhdistyksiä.

Kyläseurat järjestävät seurakunnan kanssa yhteistyössä siivous- ym. talkoita.

5.8. Ympäristökasvatuksessa on otettu käyttöön välillisen vaikuttamisen menetelmät

Seurakunnan ympäristövastaava on vastannut kunnan keskustelupalstalla nimimerkin ” Seurakuntalainen” esittämään kysymykseen hautausmaan kukkapurkkien kierrätysmahdollisuuksista keväällä 2012.

Seurakunta asettaa tavoitteeksi ottaa www-sivuillaan esille enemmän myös ympäristöön ja sen varjeleminen liittyviä teemoja. Syyskuun 2012 alusta Oulun jätehuollon jätemääräykset muuttuivat, ja sitä koskien seurakunnan kotisivuille tehdään seurakuntalaisille tarkoitettu hautausmaita koskeva jätteenlajittelu- ja kierrätysopas.

Seurakunnan kotisivuilta löytyvät Yhteisvastuukeräyksen, Reilun kaupan edistämiskeskuksen, Kirkon ympäristödiplomin sekä partiotoiminnan linkit.

5.9. Muut toimenpiteet

Seurakunnassa ei ole järjestetty erillisiä ympäristöön liittyviä tapahtumia.

TAVOITTEET:

Seurakunnan kotisivuille tehdään ympäristötyö-sivusto, josta löytyvät mm. hautausmaiden jäteopas sekä ympäristöaiheiset tapahtumat ja ajankohtaisuudet.

6. JÄTEHUOLTO

Minimi	Pisteet
6.1. Jätehuoltoselvitys 6.2. Jätehuoltosuunnitelma 6.3. Hyötyjätteiden keräys 6.4. Vaaralliset jätteet ja vastuuhenkilön nimeäminen 6.5. Bio- ja puutarhajätteen käsittely 6.6. Kaatopaikkajätteen määrän seuranta 6.7. Hautakynntilät ja kukkalaitteet	6.8. Hyötyjätteiden vapaaehtoinen keräys, 1-8 pistettä 6.9. Kertakäyttötuotteiden vähentäminen, 1-5 pistettä 6.10. Kaatopaikkajätteen väheneminen, 1-10 pistettä 6.11. Kompostointi, 2-8 pistettä 6.12. Hyötyjätepisteet hautausmaalla 1-3 pistettä 6.13. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

6.1. Jätehuoltoselvitys

Seurakunta noudattaa Utajärven kunnan jätehuoltomääräyksiä.

Jätehuoltoyrittäjä Ari Holappa tyhjentää sekajäteastiat (polttokelpoinen jäte 1.9.2012 alkaen) sopimuksen mukaan. Jäteastioiden tyhjennys tapahtuu sovituin aikavälein ja laskutus tapahtuu tyhjennyskertojen, eikä jätemäärän mukaan. Tämän vuoksi syntyvän jätteen määrää on vaikea arvioida. Seurakuntatalon, hautausmaiden sekä kirkon sekajäteastioita on tyhjennetty seurakunnassa v.2011 seuraavasti: 600 litran astioita 142 tyhjennyskertaa, 240 litran astiota 13 kertaa.

Muut kiinteistöissä syntyvät kierrätettävät jätteet (paperit, muovit, pahvit ja kartongit sekä metallit ja lasit), vaaralliset jätteet, SER-jätteet sekä paristot ja akut kerätään omiin keräyspisteisiinsä ja toimitetaan eteenpäin seurakunnan työntekijöiden sekä kiinteistönhuollosta vastaavan yrittäjän toimesta.

Seurakunnan omassa toiminnassa ei varsinaisesti synny puu- ja rakennusjätettä. Mahdolliset rakennus- tms. urakat suoritetaan ulkopuolisin voimin ja syntyvien jätteiden jatkokäsittely sisällytetään urakoihin. Puunkaadoista syntyvät rungot myydään julkisella kaupalla eniten tarjoavalle.

Keittiöllä syntyvä biojäte kerätään Biolan 240l pikakompostoriin, josta se siirretään jatkokompostoitumaan tavalliseen kompostoriin. Valmis komposti käytetään lannoitteena seurakuntatalon istutuksille. Ongelmana ovat seurakunnan ulkopuoliset käyttäjät, joiden informointia ja kompostorin käytön opastusta on tehostettava.

Hautausmailla on syntyvälle eloperäiselle jätteelle omat kompostikehikot, jotka tyhjenetään sitä mukaa kuin ne täyttyvät. Yleensä kaksi tyhjennyskertaa kesässä riittää. Sivukylien hautausmailla kompostijätteet kuljetetaan paikallisin voimin metsiin tai pelloille. Kirkonkylällä kompostit tyhjenetään kunnan toimesta. Hautausmailla ongelmana on lajittelu, joka on vierailijoiden vastuulla. Opastusta ja valistusta jätelajeista ja niiden lajittelusta on lisättävä. Ongelmallisimpia jätteitä ovat kukkalaitteet ja hautakynntilät. Jätteen keruustioita on myös lisättävä jätehuolto määräysten muutoksen johdosta 1.9.2012 mennessä. Tähän asti muovisten hautakynntilöiden metallikannet on laitettu sekajätteeseen, samoin kuin vähäiset lasi-, ym. palamattomat jätteet.

Käytöstä poistetut käyttökelpoiset tavarat (huonekalut, koneet, tms.) myydään tai lahjoitetaan eteenpäin.

Seurakunnan jätehuollon vastuhenkilö on seurakuntamestari.

6.2. Jätehuoltosuunnitelma

Seurakunnassa on ollut voimassa elokuussa 2006 päivätty jätehuoltosuunnitelma, joka päivitetään uusien jätehuoltomääräyksiä mukaiseksi.

6.3. Hyötyjätteiden keräys

Jätehuoltomääräysten mukaisesti kaikki seurakunnan toiminnassa syntyvät hyötyjätteet lajitellaan ja niiden keruupaikoista on tiedotettu työntekijöille. Kertyvä jäte toimitetaan eteenpäin seurakunnan työntekijöiden sekä kiinteistöhuollosta vastaavan yrittäjän toimesta.

6.4. Vaaralliset jätteet ja vastuhenkilön nimeäminen

Vaarallisia jätteitä Utajärven seurakunnassa syntyy vähän, joten niiden keruu ja säilytys on yksinkertaista. Loisteputket, energiansäästölamput, maalit, sekä mahdolliset pesuaineet ja liuottimet kerätään omiin keräyspisteisiin ja kirjataan ylös.

Vastuhenkilö on seurakuntamestari, joka myös toimittaa jätteet eteenpäin vastaanottopisteeseen.

6.5. Bio- ja puutarhajätteen käsittely

Biojätteet kompostoidaan Biolan 240l pikakompostorissa. Valmis komposti käytetään maanparannusaineena seurakuntatalon istutuksille.

Puutarhajäte kerätään avokomposteihin, joista ne kuljetetaan pelloille sekä kunnan biojätekeräykseen.

6.6. Kaatopaikkajätteen määrän seuranta

Syntyvän kaatopaikkajätteen määrää on mahdoton tarkkaan laskea, koska astioiden tyhjennys on tapahtunut määrärajoin, olipa astia täysi tai puolillaan.

Tavoitteena on hautausmailla siirtyä kahden 600l jäteastian käytöstä yhteen kerrallaan. Tällä ohjattaisiin vierailijoita täyttämään yhtä astiaa kerrallaan, joka suoraan vähentäisi tyhjennyskertojen määrää. Molemmat astiat olisivat yhtä aikaa käytössä vain pyhäinpäivän, joulun sekä kevätsiivouksen aikaan. Seurakunta hankkii hautausmaille lisäksi erilliset pienemmät jäteastiat palamatonta jätettä varten.

Kirkonkylällä jäteastioiden täyttymisastetta seurataan tarkastamalla ne ennen tyhjennyskertaa. Arvio syntyneen jätteen määrästä kirjataan ylös.

6.7. Hautakynntilät ja kukkalaitteet

Utajärven seurakunnan hautausmailta kertyvä kynntiläjäte toimitetaan muun polttokelpoisen jätteen mukana energiakäyttöön. Metallikansille tulee lisätä oma keruuastia.

Sankarihautausmaalle on hankittu metalliset lyhdyt, joihin seurakunta laittaa kynntilät tiettyinä juhlapäivinä.

Kukkalaitteista seurakuntalaisia on opastettu erittelemään muoviosat sekajätteeseen ja maatuivat osat kompostiin. Opastusta sekä informointia on lisättävä. Paikalliselle kukkakaupalle on kerrottu seurakunnan ympäristödiplomista ja on esitetty toive tarjota asiakkaille mahdollisuutta maatuviin materiaalien käyttöön kukkalaitteissa.

6.8. Hyötyjätteiden vapaaehtoinen keräys

Biojätteet kompostoidaan itsenäisesti.

Yhteisvastuun merkeissä on järjestetty kirpputoreja, joihin seurakuntalaiset ovat voineet lahjoittaa käyttökelpoisia vaatteita, ym. tavaroita myytäväksi.

6.9. Kertakäyttötuotteiden vähentäminen

Kertakäyttötuotteita ei käytetä virastolla, toimistolla eikä seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa. Hautausmaiden siivoustalkoissa sekä muissa ulkotapahtumissa kertakäyttötuotteiden (mukien, lautasten ym.) käyttö on ollut tarjoilun järjestämiseksi perusteltua.

Seurakuntasalin keittiössä sekä yleisissä saniteettitiloissa kirkossa ja seurakuntatalolla käytössä on kertakäyttöiset käsipyyhkeet. Henkilökunnan tiloissa käytetään kankaisia pyyheliinoja.

6.10. Kaatopaikkajätteen väheneminen

Syntyvän kaatopaikkajätteen määrää ei ole seurattu. Tyhjennyskertojen määrää pyritään pienentämään jäteastioiden täyttöasteen kontroloinnilla.

Hautausmailla seurakunnan työntekijä korjaa kävijöiden tekemät lajitteluvirheet, esim. keräämällä kompostijätteestä kukkaruukut, kynttilät ja muut maatumattomat jätteet erilleen. Myös kukkalaitteet puretaan ja erotellaan omiin pisteisiin.

6.11. Kompostointi

Seurakuntasalin keittiössä sekä työntekijöiden taukotilassa syntyvä biojäte kompostoidaan. Kompostin käyttäjien ohjeistusta on lisättävä, että komposti toimisi nykyistä paremmin. Kompostikuivike säilytetään kompostin vieressä olevassa jätekatoksessa.

Viidellä hautausmaalla on kompostikäymälät, jotka tyhjenetään ja huolletaan säännöllisesti hautausmaaisäntien toimesta. Kompostikuivike on käymälän sisällä omassa astiassaan.

6.12. Hyötyjätepisteet hautausmaalla

Maatuvat jätteet kerätään hautausmailla erilleen.

6.13. Muut toimenpiteet

Tyhjiä maito-, viili- ja jogurttipurkkeja on kerätty ja pesty paikallisen puutarhayrittäjän käyttöön. Hautasepeleiden pohjat kerätään talteen ja toimitetaan paikalliselle kukkakauppiaille uudelleen käytettäväksi. Pakkauspapereita ja wc-paperirullien hylsyt kerätään lapsityöille askartelumateriaaliksi. Mahdollisuuksien mukaan seurakunnan laitteissa käytetään ladattavia paristoja. Ajoittain on myös järjestetty kirpputoreja, joihin seurakuntalaiset ovat voineet lahjoittaa tarpeettomiksi käyneitä vaatteita, kalusteita tms.

Vastuhenkilö on seurakuntamestari yhdessä vapaaehtoisen lähetyssihteerin kanssa

TAVOITTEET:

Seurakunta hankkii hautausmaille uuden jätehuoltolain mukaiset keräysastiat.

7. SIIVOUS

Minimi	Pisteet
7.1. Ympäristöselvitys 7.2. Hankintojen ympäristökriteerit	7.3. Henkilökunnan koulutus, 1-5 pistettä 7.4. Haitallisista aineista luopuminen, 1-5 pistettä 7.5. Vaihtoehtoiset tuotteet, 1-5 pistettä 7.6. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

7.1. Ympäristöselvitys

Ympäristöselvitystä tehtäessä on kuultu siivooja-emäntää 13.8.2012.

Puhtaustason määrittäminen; tavoitteena on tarkoituksenmukainen puhtaustaso mahdollisimman edullisesti ja ympäristöä säästäen.

Siivousmäärän mitoitus on tehty v.2006. Siivousmäärän mitoitus päivitetään vastaamaan tämän päivän tilannetta.

Seurakuntatalon perussiivous tehdään keväisin kerhojen ym. toiminnan päätyttyä. Kirkon perussiivous tehdään talkoovoimin kesäisin siitepölykauden jälkeen. Muutoin siivouskertoja tarkastellaan käytön ja vuodenaikojen mukaan.

Siivoustoimen ympäristötavoitteena on, että siivoustyö tehdään käyttökohteisiin tarkoituksenmukaisilla puhdistusaineilla. Oikeaan annosteluun ja käytetyn veden määrään ja lämpötilaan kiinnitetään huomiota. Seurakuntatalon käyttäjille luovutetaan virastolta erillinen siivous- ja toimintaohje.

7.2. Hankintojen ympäristökriteerit

Tuotteiden ympäristöystävällisyys on hankintakriteeri pesu- ja puhdistusaineiden hankinnoissa. Myös työvälineiden hankinnoissa kiinnitetään huomiota ympäristönäkökohtiin. Siivoustyössä ei käytetä kertakäyttöisiä välineitä. Suositaan laadultaan hyviä, ympäristömerkittyjä, puhtaasti sekä Reilun kaupan periaatteen mukaisesti tuotettuja myrkyttömiä tuotteita.

Puhdistusaineet hankitaan isommissa tiivistepakkauksissa yhteishankintana Utajärven kunnan kanssa.

7.3. Henkilökunnan koulutus

Seurakunnan työntekijöistä suuri osa on suorittanut hygieniapassin. Siivooja-emännällä on laitoshuoltajan koulutus, jossa on käsitelty myös ympäristöasioita.

Työntekijöitä ja tilojen käyttäjiä on opastettu toimimaan tavalla, joka vähentää siivouksen tarvetta.

7.4. Haitallisista aineista luopuminen

Ympäristön kannalta haitallisimpia puhdistusaineita ja muita kemikaaleja ei käytetä. Desifiointiaineena käytetty *Desitop* on ympäristömyötäinen, sisältäen esim. nitrilotriasettaattia alle 5%. Kaikki käytettävät pesu- ja puhdistustuotteet ovat fosfaatittomia ja biologisesti hajoavia. Tekstiilien huuhteluaineita ei käytetä.

7.5. Vaihtoehtoiset tuotteet

Siivoustyössä käytetään mikrokuituliinoja. Kemikaalien sijasta käytetään esim. etikkaa ja ruokasoodaa allasviemärien aukaisuun, sekä sitruunamehua keittimien ja termoskannujen puhdistukseen.

7.6. Muut toimenpiteet

Vähemmän käytettyjä kohteita siivotaan harvemmin, esim. arkistokellari. Rakennus- ja remontointihankkeissa on suunnittelussa kiinnitetty huomiota pintamateriaalien kestävyys- ja puhdistuksen helpouteen. Hankinnoissa suositaan isoja pakkauskokoja.

TAVOITTEET:

Vanha siivousmäärän mitoitus päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita.

8. ENERGIA JA RAKENTAMINEN

Minimikriteerit	Pisteet
8.1 Rakentamista ohjaava lainsäädäntö 8.2. Kulttuuriperinnön suojelu 8.3. Uudis- ja korjausrakentamisen ympäristökriteerit 8.4. Energian ja veden kulutuksen seuranta 8.5. Energiakatselmus 8.6. Energiavastuuhenkilö 8.7. Neuvonta ja opastus	8.8. Ekologinen rakentaminen, 1-10 pistettä 8.9. Säästötavoitteiden toteutuminen, 1-30 pistettä 8.10. Uusiutuva energia, 2-20 pistettä 8.11. Ympäristömerkitty sähkö, 5 pistettä 8.12. Energiansäästöviikko, 1-2 pistettä 8.13. Tilojen käyttöasteen tehostaminen, 2-5 pistettä 8.14. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

8.1. Rakentamista ohjaava lainsäädäntö

Rakentamisessa noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain säädöksiä. Lain tavoitteena ”on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä”. Lain mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on mm. rakennetun ympäristön kauneuden ja kulttuuriarvojen vaaliminen, luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen, ympäristöhaittojen ehkäiseminen ja luonnonvarojen säästeliäs käyttö.

Laissa asetetaan myös vaatimuksia hyvälle rakennussuunnittelulle ja edellytetään entistä avoimempaa ja vuorovaikutteisempaa suunnittelua. Rakentamisen ympäristövaikutukset on selvitettävä huolellisesti suunnitteluvaiheessa.

Kirkollisten rakennusten (kirkko ja kellotapuli, siunauskappelit sekä hautausmaalla olevat niihin rinnastettavat rakennukset, kirkkopiha ja hautausmaan aidat ja portit) rakentamisessa, käytössä, korjaamisessa tai luovuttamisessa noudatetaan lisäksi kirkkolakia.

Maankäytön suunnittelussa ja kiinteistönpidossa noudatetaan myös muuta lainsäädäntöä, kuten metsälakia, vesilakia, terveydensuojelulakia, ympäristönsuojelulakia, luonnonsuojelulakia ja rakennussuojelulakia.

8.2. Kulttuuriperinnön suojele

Seurakunnalla on asemakaavassa suojelukohteiksi merkittynä rakennuksina kirkko ja kellotapuli. Utajärven kirkko on malliltaan *länsitornillinen tukipilarikirkko*, jollaisia maailmassa on vain 12 kpl. Kirkko on remontoitu v. 2009 ja kellotapulिन kunnostus on kesken. Julkisivuvalaistus toteutettiin loppuvuodesta 2011 ja tällä hetkellä on käynnissä sankarihautausmaan aidan sekä muistomerkkien kunnostus. Korjaussuunnitelmat näihin on tehnyt Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy. Rakentamisen ympäristövaikutukset on selvitetty huolellisesti jo suunnitteluvaiheessa ja suojelukohteelle asetetut määräykset on huomioitu. Museovirasto on tarkastanut kaikki korjaussuunnitelmat.

Käytössä oleva kirkon kalusto ja irtaimisto on luetteloitu 2000-luvun puolivälissä, mutta varsinaista kirkon irtaimiston inventointia ei ole tehty.

8.3. Uudis- ja korjausrakentamisen ympäristökriteerit

Rakennusten käytön ekologian parantamiseksi, tilojen käyttöastetta nostamalla, on seurakunta myynyt vanhan pappilan kiinteistön.

Uudisrakennushankkeille ei ole tarvetta.

Energiatehokkuus tulee ottaa huomioon korjaus- ja uudisrakentamishankkeiden kaikissa vaiheissa kuten suunnittelussa, kone- ja laitevalinnoissa, rakentamisessa, rakentamisen valvonnassa sekä käyttöönotossa ja käyttäjien ohjeistamisessa.

Seurakuntatalon korjausrakennushankkeessa on materiaaleiksi pääsääntöisesti valittu ympäristön ja terveyden kannalta turvallisiksi testattuja tuotteita, energiaa säästävät valaisimet, vähäpäästöiset M1-sisäilmaluokan rakennusmateriaalit sekä vettä säästävät kalusteet.

8.4. Energian ja veden kulutuksen seuranta

Seurakuntatalon ja kirkon energian-, veden- ja sähkönkulutuksen seurannasta on vastannut Kiinteistöhuolto Raimo Karhula. Mittarilukemat on kirjattu kuukausittain.

Kirkon remontin v.2009 yhteydessä tehty lisäeristys sekä valaisimien vaihto on vaikuttanut kirkon energiankulutukseen. Kirkossa on nykyisin käytössä lämmityksen automaattinen säätö, joka laskee kirkkosalin lämpötilaa viidellä asteella arkipäiviksi.

8.5. Energiakatselmus

Utajärven seurakunnan kiinteistöihin ei ole suoritettu ajantasaista energiakatselmusta. Diplomi-insinööri Mirja Savolaisen tekemän energiakatsastuksen (v.2006) jälkeen tehtyjen rakennusten lisäeristysten ym. korjausten johdosta lämpöenergian kulutus on pienentynyt. Lisäksi seurakuntatalon ilmanvaihtojärjestelmä on uusittu.

Rakennusten kuntokartoituksia on tehty samalla kun sekä kirkon että seurakuntatalon korjaussuunnitelmia on tehty.

Energiakatselmuksesta on pyydetty ja saatu tarjous AIRIX Talotekniikka Oy:ltä elokuussa 2012

Vainajien säilytystilojen kylmiöiden kunto on tarkastettu loppu vuodesta 2011. Tarkastuksessa ei havaittu uusimis- tai kunnostustarvetta. Freonia kylmälaitteet eivät sisällä.

8.6. Energiavastuuhenkilö

Energiavastuuhenkilö on talouspäällikkö, varalla seurakuntamestari

8.7. Neuvonta ja opastus

Seurakunnan henkilökuntaa on opastettu tilojen energiatehokkaaseen käyttöön.

8.8. Ekologinen rakentaminen

Kirkon remontin yhteydessä on tehty lisälämmöneristys seinille ja katolle.

8.9. Säästötavoitteiden toteutuminen

Lämmön-, sähkön- ja veden kulutus on pääosin pysynyt lähes samana edelliseltä diplomikaudelta asti. Poikkeuksen tuo kirkon lämmitykseen käytetyn sähkön kulutus, joka on vähentynyt v.2009 remontin seurauksena.

Käytetyn sähkön määrä on laskettu normaali kulutuksen mukaan.

8.10. Uusiutuva energia

Seurakunta käyttää 100% uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä. Kaukolämmön tuotannossa käytetyn uusiutuvan energian määrä on 80%.

8.11. Ympäristömerkitty sähkö

Utajärven seurakunta käyttää pelkästään Ekoenergia-merkittyä sähköä.

8.12. Energiansäästöviikko

Utajärven seurakunta ei ole järjestänyt toimintaa energiansäästöviikolle.

8.13. Tilojen käyttöasteen tehostaminen

Utajärven seurakunta on luopunut tarpeettomista rakennuksista. Tilojen yhteiskäyttöä on Utajärven kunnan kanssa. Seurakuntasali on yhteiskäytössä. Tilojen yhteiskäyttöä on myös 4H:n, MLL:n sekä partion kanssa.

Leirit ym. järjestetään vuokratiloissa.

8.14. Muut toimenpiteet

Sähkön ja veden kulutusta seurataan kuukausittain.

9. RUOKA JA KEITTIÖT

Minimi	Pisteet
9.1. Ympäristöselvitys 9.2. Ympäristömerkityt tuotteet 9.3. Reilun kaupan tuotteet 9.4. Ravintosuosituksset	9.5. Lähituotteet, 2–10 pistettä 9.6. Luomutuotteet, 1–10 pistettä 9.7. Kasvisruoka, 1–10 pistettä 9.8. Reilun kaupan pisteet, 1–10 pistettä 9.9. Ympäristöpassi, 2–6 pistettä 9.10. Muut toimenpiteet, 1–10 pistettä

9.1. Ympäristöselvitys

Ympäristöselvitystä tehtäessä on kuultu siivooja-emäntää 13.8.2012.

Seurakunnan järjestämiä joukkoruokailuja ja kahvitilaisuuksia, kuten esim. kirkkokahvit ja lähetyslounaat, on vain n. kymmenkunta vuodessa. Tilaisuuksien osallistujamäärät ovat pieniä.

Keittiöllä syntyvä biojäte kompostoidaan seurakuntatalon kompostorissa. Pakkaus jätteet lajitellaan polttokelpoisiin jätteisiin, pahveihin sekä lasihin ja harvemmin metalleihin. Lajittelupisteistä jätteet toimitetaan eteenpäin (ks. kohta 6. Jätehuolto).

Keittiön laitekanta on osittain vanhaa. Uusitut laitteet ovat A-energialuokkaa. Uuni on hankittu v. 2010, arkkupakastin v.2011 sekä pesukone v. 2012.

Hankinnoissa suositaan lähi- ja ympäristömerkittyjä tuotteita sekä Reilun kaupan tuotteita. Luomutuotteita ei juuri käytetä tarjonnan vähyyden vuoksi.

Lähituotteina käytetään Rannilan leipomon tuotteita, Pottumiehen vihanneksia sekä Kinnusen myllyn jauhoja.

Reilun kaupan tuotteita ovat esim. kahvi, tee sekä hedelmät.

Keittiöllä on ohjeistus jätteiden lajitteluun.

9.2. Ympäristömerkityt tuotteet

Keittiön ja astioiden puhdistuksessa käytetään ympäristömerkittyjä tuotteita.

9.3. Reilun kaupan tuotteet

Utajärven seurakunta on Reilun kaupan seurakunta. Reilun kaupan tuotteita suositaan ja hankitaan tarjonnan mukaan.

9.4. Ravintosuositukset

Seurakunnan joukkoruokailuissa toteutetaan ravitsemussuositusten tavoitteita.

9.5. Lähituotteet

Suurin osa käytettävistä vihanneksista, viljavalmisteista sekä jauhoista on lähituotteita (kohta 9.1).

9.6. Luomutuotteet

Luomutuotteita, esim. leipää, käytetään harvemmin.

9.7. Kasvisruoka

Kasvisruokaa tarjotaan vaihtoehtona seurakunnan rippileirillä. Tilaisuuksissa kasvisruokavaihtoehtoa ei yleensä ole tarjolla, koska ruokailijoiden määrä on vähäinen. Syksyn YV-starttitilaisuudessa vaihtoehtona oli myöskin kasvisruoka.

9.8. Reilun kaupan pisteet

Utajärven seurakunta on ollut Reilun kaupan seurakunta vuodesta 2007 lähtien.

9.9. Ympäristöpassi

Ympäristöpassi ei Utajärven seurakunnan henkilökunnalla ole.

9.10. Muut toimenpiteet

Seurakunta kerää kahvipusseja, joista vapaaehtoisvoimin valmistetaan mm. kasseja ja kukkakoristeita.

Tuotteet lahjoitetaan myyjäisiin ja arpajaisiin lähetystyön sekä Yhteisvastuukeräyksen hyväksi.

Muovirasiat käytetään edelleen pakkausmateriaaleiksi ja säilytysrasioiksi

TAVOITTEET:

Lisätään luomutuotteiden osuutta, esim. liha.

10. TOIMISTOT

Minimi	Pisteet
10.1. Ympäristöselvitys 10.2. Toimiston ympäristövastaava 10.3. Energiansäästö 10.4. Toimiston hankinnat	10.5. Uusiopaperi ja muut uusiotuotteet, 1–5 pistettä 10.6. Paperin kulutuksen vähentäminen, 1–5 pistettä 10.7. Green Office, 5 pistettä 10.8. Muut toimenpiteet, 1–10 pistettä

10.1. Ympäristöselvitys

Ympäristöselvitystä tehdessä on kuultu kaikkia seurakunnan toimistotiloja käyttäviä työntekijöitä sekä kiinteistön huollosta vastaavaa henkilöä.

10.2. Toimiston ympäristövastaava

Toimiston ympäristövastaava on seurakuntamestari

10.3. Energiansäästö

Osassa valaisimista käytetään energiansäästölamppuja. Työntekijöitä on opastettu sammuttamaan valot huoneista poistuttaessa. Tietokoneet, kopiokone/tulostin, faksilaite ym. siirtyvät lepotilaan kun niitä ei käytetä.

Kopiot ja tulosteet pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään kaksipuoleisina ja turhaa kopiointia vältetään. Kokouskutsut, pöytäkirjat, kuukausiraportit, ym. välitetään vastaanottajille sähköisesti.

Seurakuntatalon Ilmanvaihtojärjestelmä on uusittu ja säädetty sekä iv-putkistot on puhdistettu remontin yhteydessä kesällä 2012. Arkipäivinä ilmanvaihto on voimakkaampaa kuin viikonloppuisin ja yöaikaan. Kellarikerroksessa on manuaalinen iv-säätö, jota säädetään tilojen käyttötarpeen mukaan.

10.4. Toimiston hankinnat

Toimistohankinnat suoritetaan keskitetysti. Pääsääntöisesti tilaukset tehdään verkkokaupasta ja toimitus tapahtuu Itellan kautta. Mahdolliset suorahankinnat suoritetaan muiden hankintojen yhteydessä. Hankinnoissa suositaan ympäristömerkittyjä, ekopakattuja uusiotuotteita.

Laitehankinnoissa suositaan TCO tai Energy Star ympäristömerkittyjä tuotteita. Kopiokone/tulostin on vuokrattu.

10.5. Uusiopaperi ja muut uusiotuotteet

Osa seurakunnassa käytettävistä paperituotteista on valmistettu uusiopaperista. Lyijykynät ovat 60 % kierrätysmateriaalista valmistettuja.

10.6. Paperin kulutuksen vähentäminen

Seurakunta on ottanut yhdeksi ympäristökriteerikseen paperin kulutuksen seurannan. Suurin osa kopioinnista ja tulostuksesta tapahtuu yhteisen monitoimilaitteen kautta. Laitteessa on laskuri jonka avulla paperin käytön määrää voidaan seurata.

Seurakunnan monitoimilaitteen 4-vuotissopimus Copysystems Oy:n kanssa on päättynyt keväällä 2012. Kopioiden ja tulosteiden määrä on laskutuksen mukaan vuosien 2009-2012 aikana ollut 156 159 kpl, eli n. 39 000 tulostetta vuotta kohden. Luku ei kuitenkaan ole suoraan verrannollinen käytetyn kopiopaperin määrään nähden, koska iso osa tulosteista ja kopioista on kaksipuoleisia. Tavoitteeksi asetetaan, että kopioiden ja tulosteiden määrä vähenee 2% vuosittain.

10.7. Green Office

Seurakunta ei ole hankkinut virastolleen Green Office-merkkiä.

10.8. Muut toimenpiteet

Seurakuntatalon tiloihin on valittu huonekasveja, jotka tuottavat runsaasti happea. Toimistokalusteita kierrätetään ja uusia hankittaessa pyritään hankkimaan käytettyjä kalusteita.

11. HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET

Minimi	Pisteet
11.1. Ympäristöselvitys 11.2. Hoito-ohjeet ja koulutus 11.3. Perennahoito	11.4. Hautausmaan kulttuurihistoriallisten arvojen inventointi, 5 pistettä 11.5. Luonnonmukaisen hoidon alueet, 1–5 pistettä 11.6. Perennat ja muut istutukset, 1–5 pistettä 11.7. Haitallisista torjunta-aineista luopuminen, 5 pistettä 11.8. Kasteluveden vähentäminen, 1–5 pistettä 11.9. Vähäpäästöiset työkoneet, 1–5 pistettä 11.10. Lajistokartoitukset, 1-10 pistettä 11.11. Muut toimenpiteet, 1–10 pistettä

11.1. Ympäristöselvitys

Utajärven seurakunnalla on kuusi erillistä toiminnassa olevaa hautausmaata ja lisäksi kirkon yhteydessä oleva sankarivainajien hautausmaa. Hoidettavia viheralueita ovat lisäksi Seurakuntatalon ympäristö sekä kirkkotarha.

Kirkonkylän joenpuolen hautausmaa sijaitsee noin kolmen kilometrin päässä kirkosta, Syväojanniemessä, Putaalantien varressa. 1,2 hehtaarin laajuinen hautausmaa on vihitty käyttöön 1797. Alueen toiseen päähän on tehty peruskunnostus ja se on otettu uudelleen käyttöön kesällä 2005. Peruskorjatulla alueella olleet hyväkuntoisina säilyneet muistomerkit on siirretty uusiin paikkoihin hautausmaa-alueen toiselle puolelle. Alueella on vanha hirsirunkoinen entinen vainajien säilytystila, joka nykyisin toimii välinevarastona. Rakennusvuosi ei ole tiedossa, eikä rakennuksella liene suurempaa kulttuuriarvoa. Ennen joenpuolen hautausmaan perustamista vainajia haudattiin kirkkotarhaan.

Pinta-alaltaan 0,6 ha käsittävä **Kirkonkylän teidenvälinen hautausmaa** sijaitsee valtatie 22:n ja Putaalantien välisellä alueella. Hautausmaa on vihitty käyttöön vuonna 1915.

Sotkajärven hautausmaa, kuten teiden välinenkin hautausmaa kirkonkylällä, perustettiin paikkaamaan kirkonkylän joenpuolen hautausmaan tilan ahtautta. Se vihittiin käyttöön joulukuun 22. päivänä 1912. Alue on n. 1 ha laajuinen. Se sijaitsee Oulujoen rantatörmällä Kovero nimisellä kankaalla.

Niskankylän eli Tolpankankaan hautausmaa on perustettu vuonna 1890. Se on pinta-alaltaan 1,9 ha:n koinen metsähautausmaa. Etäisyys Utajärven kirkonkylältä on n.14 km. Puurakenteinen siunauskappeli on kooltaan 97 m² / 431 m³ ja rakennettu v. 1978.

Etäisin Utajärven hautausmaista on **Juorkunan hautausmaa**. Se sijaitsee Aurakankaalla 35 kilometrin pääs-

sä Utajärven kirkonkylältä. Arkistotietoa tästä hautausmaasta on niukasti. Inventaariluettelon mukaan hautausmaa on kuitenkin pinta-alaltaan 2,364 tynnyrialaa eli 1,182 hehtaaria ja sen mainitaan olevan kuivaperäistä ja hyvää hiekkamaata. Hautausmaa vihittiin käyttöön vuonna 1863. Hautausmaan yhteydessä on puurakenteinen vuonna 1958 rakennettu kappeli, jonka pinta-ala on 30 m². Aiemmin Juorkunassa haudattiin Juorkunajärven kiviniemeen sekä Kalmosaareen.

Sanginkylän nykyinen, n. 1 ha:n hautausmaa, Puutturinjärventien varrella, otettiin käyttöön 1917. Sanginkylällä oli aikaisemmin haudattu Sanginjärven rannalla olevalle hautausmaalle (0,3ha), joka tuli täyteen haudatuksi jo viidessäkymmenessä vuodessa. Tämän lisäksi Sairasten saarella on vanha kuoppahautapaikka.

Sankarihautausmaa sijaitsee kirkon välittömässä läheisyydessä. Alueella sijaitsee lisäksi kaksi isompaa erillistä muistomerkkiä; Karjalaan jääneiden sekä talvi- ja jatkosodassa kaatuneiden muistomerkit.

Seurakuntatalo, joka toimii myös kirkkoherranvirastona, sijaitsee kirkkotien varrella n. puolen kilometrin päässä kirkosta.

Utajärven seurakunnan hautausmailla ei ole tehty erillistä ympäristöselvitystä. Kirkkoneuvosto sekä kiinteän omaisuuden tarkastajat kiertävät määräajoin hautausmaat. Tarkastuksissa kiinnitetään huomiota mahdollisiin epäkohtiin ja puutteisiin lähinnä ulkoisissa puitteissa.

Neljä seurakunnan viidestä hautausmaa-alueesta sijaitsee vesistön välittömässä läheisyydessä. Hautausmaiden vaikutusta ympäristöön sekä pohjavesiin ei ole kartoitettu.

11.2. Hoito-ohjeet ja koulutus

Kirkonkylällä sijaitsevat hautausmaat ovat nurmipintaisia, joita pääosin hoidetaan A2-hoitoluokan mukaisesti. Peruskorjatun alueen toistaiseksi käyttämättä olevan reuna-alueen nurmi leikataan harvemmin ja leikkuu jätteet kerätään pois, jolloin maahan ei vapaudu ravinteita ja maaperä köyhtyy. Tavoitteena on muuttaa reuna-alueen nurmikko luonnonniityksi, ja näin ollen kasvattaa alueen biodiversiteettiä.

Hoidettavia istutusalueita on vähän. Joen puoleisella hautausmaalla on ns. reservikukkapenkki, johon hoitohautojen kesäkuukaistutusten jälkeen yli jääneet kukat istutetaan myöhempää mahdollista tarvetta varten. Luonnonkasvillisuutta on pyritty säilyttämään sopivilla paikoilla. Myös tietynlainen luonnollisuuden ylläpitäminen on alueiden hoidossa ja kunnostuksessa pyritty huomioimaan. Sopimushoitohaudat hoidetaan erikseen sopimuksessa mainitulla tavalla. Sorapintaisia alueita ja käytäviä on mekaanisen siistimisen lisäksi käsitelty rikkakasvientorjunta-aineella tarvittaessa kerran kesässä (NCH). Istutuksilta rikkakasvit torjutaan mekaanisesti. Kasteluvesi molemmille hautausmaille pumpataan Oulujoesta.

Tolpankankaan hautausmaa on metsähautausmaa. A2- hoitoluokan mukaisesti hoidettavia nurmi- ja istutusalueita on vähän. Ne sijaitsevat pääportin ja siunauskappelin välisellä alueella. Sopimushoitohautoille seurakunta istuttaa kesäksi kukat ja huolehtii niistä. Kasteluvesi pumpataan Oulujokeen laskevasta Lähtevänojasta.

Juorkunan ja Sanginkylän hautausmaat ovat metsähautausmaita, joissa seurakunnan hoidossa olevia viheralueita tai hoitohautoja ei ole. Kasteluvesi Juorkunan hautausmaalle pumpataan Särkijöesta. Sanginkylän hautausmaalla käytetään sijainnin vuoksi kunnan vesijohtovettä.

Sotkajärven hautausmaa on niinikään metsähautausmaa. Paikoitus- ja huoltoalue hoidetaan A3- hoitoluokan mukaisesti. Sopimushoitohautoille seurakunta istuttaa kesäksi kukat ja huolehtii niistä. Kasteluvetenä käytetään vesijohtovettä.

Nurmialueita ja monivuotisia istutuksia ei hautausmailla lannoiteta, eikä kasvinsuojeluaineita käytetä.

Hautausmailla syntyvä eloperäinen jäte kerätään erillisiin kompostikehikoihin, joista se käytetään maanparannusaineeksi paikallisten viljelijöiden pelloille, tms.

Hautausmailla on Biolan kompostikäymälät

Talvikunnossapidon hoitaa ulkopuolinen urakoitsija. Hautausmaiden pääkäytävät puhdistetaan lumesta tarvittaessa. Paikoitusalueet pidetään lumesta puhtaana. Liukkauden torjunnassa käytetään hiekkaa ja nastamursketta.

Seurakuntatalon sekä kirkkotarhan viheralueita hoidetaan A2-luokituksen mukaisesti. Alueet ovat pääsääntöisesti nurmi- sekä sorapintaisia. Istutuksia on vähän ja ne ovat monivuotisia puita ja pensaita. Sankarihautausmaata hoitaa kesäisin Utajärven kunta.

11.3. Perennahoito

Tällä hetkellä seurakunnan ainoat perennaistutukset sijaitsevat sankarihautausmaan reunalla. Istutukset kuuluvat kunnan hoitamaan alueeseen.

11.4. Hautausmaan kulttuurihistoriallisten arvojen inventointi

Hautausmaiden kulttuurihistoriallisia arvoja ei ole inventoitu

11.5. Luonnonmukaisen hoidon alueet

Seurakunnan kuudesta hautausmaasta neljä on metsähautausmaita, joita hoidetaan luonnonmukaisesti kuitenkin niin että yleissiisteys pysyy hyvänä.

Uudelleen käyttöön otetun ja peruskorjatun kirkonkylän hautausmaan osan reuna-alueelle pyritään muodostamaan luonnonmukainen niittykasvillisuus, joka niitetään kerran kesässä.

11.6. Perennat ja muut istutukset

Hoidettavia istutuksia seurakunnan alueilla tehdään vähän. Istutettavat taimet hankitaan paikallisilta taimikasvattajilta. Kesäisin hoitohaudoille sekä sankarihautausmaalle istutetaan kesäkukat.

Puidenhoitosuunnitelmaa ei ole tehty. Hautausmaiden sekä kirkkotarhan puustoa, joka on pääosin luontaista, harvennetaan ja hoidetaan tarvittaessa. Seurakuntatalon piha-alueella kasvavia puita hoidetaan tarpeen mukaan.

11.7. Haitallisista torjunta-aineista luopuminen

Seurakunta on luopunut haitallisten torjunta-aineiden käytöstä.

11.8. Kasteluveden vähentäminen

Kirkonkylän, Juorkunan ja Niskankylän hautausmaiden kasteluvetenä käytetään jokivettä.

Hoitohautojen kukkapesien multakerros on paksu, joka vesivarastona toimiessaan vähentää kastelun tarvetta.

11.9. Vähäpäästöiset työkoneet

Seurakunnan työnnettävä polttomootorikäyttöinen ruohonleikkuri on ympäristömerkitty. Käytettävissä on myös moottoroimaton kelaleikkuri sekä esim. sähkökäyttöinen pensasleikkuri.

11.10. Lajistokartoitukset

Lajistokartoitusta ei ole tehty.

11.11. Muut toimenpiteet

Hautausmailla järjestetään keväisin siivoustalkoot, joissa sivukylien kyläseurat ovat aktiivisesti osallisia.

TAVOITTEET:

Hautausmailla inventoidaan Kulttuuripolku-hankkeen yhteydessä kirkollisten henkilöiden, sekä muiden paikallisten merkkihenkilöiden haudat.

12. LEIRI- JA KURSSIKESKUKSET

Utajärven seurakunnalla ei ole omia leiri- ja kurssikeskuksia.

13. METSÄT

Minimi	Pisteet
13.1. Metsälain ympäristönormien noudattaminen 13.2. Luonnonsuojelulain noudattaminen 13.3. Metsien sertifiointi	13.4. Osallistuva metsäsuunnittelu, 2 pistettä 13.5. Vastuuhenkilöiden koulutus, 1-5 pistettä 13.6. Luonnonmuistomerkin tai luonnonsuojelualan perustaminen, 2-15 pistettä 13.7. METSO-ohjelma, 1-10 pistettä 13.8. Perintömetsä, 5 pistettä 13.9. Metsien ja soiden ennallistaminen, 5-10 pistettä 13.10. Kesähakkuiden lopettaminen, 5 pistettä 13.11. Uhanalaisten lajien inventointi, 5 pistettä 13.12. Eirakenteinen metsänhoito, 5 pistettä 13.13. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

Seurakunnalla on metsäalueita yhteensä n. 350 ha ja ne kaikki sijaitsevat Utajärven kunnan alueella.

13.1 Metsälain ympäristönormien noudattaminen

Utajärven seurakunnan metsien hoito ja käyttö mukailee tammikuussa 2009 päivätyn ja kirkkovaltuuston vahvistaman metsäsuunnitelman 2009-2018 tavoitteita. Suunnitelma on Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen laatima. Suurin osa alueista on hoidettavaa talousmetsää. Erityisen tärkeänä elinympäristönä hoidetaan pienellä erillisellä metsäpalstalla olevaa lähdepuroa sekä sen lähiympäristöä (1,3ha). Luonnontilaiset suoalueet (30ha) säilytetään arvokkaina elinympäristöinä. Hakkuiden ulkopuolelle jätetään myös pieni reheväpohjainen korpi, jossa kasvaa osin järeitä tervaleppiä.

13.2. Luonnonsuojelulain noudattaminen

Pientä tervaleppäkorpea lukuunottamatta, seurakunnan metsäalueilla ei esiinny luonnonsuojelulaissa määriteltyjä suojeltavia luontotyyppisiä.

13.3. Metsien sertifiointi

Utajärven seurakunnan metsät on sertifioitu PEFC-järjestelmän mukaan.

13.4. Osallistuva metsäsuunnittelu

Seurakunnan metsien hoidon suunnitteluun ei ole osallistunut ulkopuolisia tahoja.

13.5. Vastuuhenkilöiden koulutus

Seurakunnan metsistä vastaa talouspäällikkö. Metsänhoidolliset toimenpiteet hankitaan ostopalveluna. "Peräänkatojaksi" on valittu seurakunnan luottamushenkilö, jolla on kokemusta sekä kurssitietoa metsänhoidosta. Henkilö on osallistunut aktiivisesti suojelutoimiin omien metsäalueidensa osalta.

13.6. Luonnonmuistomerkin tai luonnonsuojelualueen perustaminen

Seurakunnan metsiin ei ole perustettu luonnonsuojelualueita. Alueet käydään läpi metsäsuunnitelman puitteissa.

13.7. METSO-ohjelma

Seurakunnalla ei ole METSO-ohjelmassa olevia metsäalueita. Kartoitetaan tarkoitukseen sopivat alueet.

13.8. Perintömetsä

Seurakunnan metsissä ei ole tarkoitukseen sopivia alueita.

13.9. Metsien ja soiden ennallistaminen

Seurakunnan metsä- ja suoalueilla ei ole suoritettu ennallistamistoimenpiteitä.

13.10. Kesähakkuiden lopettaminen

Seurakunnan metsien hakkuut pyritään ajoittamaan eläinten pesimäkauden ulkopuolelle.

13.11. Uhanalaisten lajien inventointi

Inventointia ei ole suoritettu

13.12. Erirakenteinen metsänhoito

Seurakunnan metsänhoitosuunnitelmassa ei ole tietoista pyrkimystä erirakenteiseen metsänhoitoon.

13.13. Muut toimenpiteet

Metsänhoitoyhdistys hoitaa metsäsuunnitelman toteuttamisen.

TAVOITTEET:

Metsäsuunnitelman puolenvälintarkastus pidetään v.2013, johon liittyen järjestetään luottamushenkilöiden kanssa metsäretki.

14. LIIKENNE

Minimi	Pisteet
14.1. Liikenneselvitys 14.2. Ajoneuvojen energiankulutus ja huolto 14.3. Ympäristöominaisuudet hankinnoissa 14.4. Polttoaineen valinta	14.5. Taloudellisen ajotavan koulutus, 1-5 pistettä 14.6. Kimppakyydit ja yhteiskuljetukset, 1-5 pistettä 14.7. Kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen edistäminen, 1-10 pistettä 14.8. Toimintojen logistiikan kehittäminen, 1-5 pistettä 14.9. Vähäpäästöiset kulkuneuvot, 1-5 14.10. Muut toimenpiteet, 1-10 pistettä

14.1. Liikenneselvitys

Seurakunnan sijainnin ja pitkien välimatkojen vuoksi joudutaan työasioiden hoitamiseen käyttämään kulkuneuvoja. Lyhyet välimatkat liikutaan yleisesti polkupyörällä tai kävellen, mutta pidemmillä matkoilla työntekijät käyttävät autoja tai mahdollisuuksien mukaan julkisia kulkuvälineitä.

Työntekijöiden työasia-ajaja kertyi v.2011 yhteensä 21097 km.

14.2. Ajoneuvojen energiankulutus ja huolto

Seurakunnalla ei ole omia ajoneuvoja

14.3. Ympäristöominaisuudet hankinnoissa

Seurakunta ei ole hankkinut eikä suunnitelmassa ole hankkia omia ajoneuvoja.

14.4. Polttoaineen valinta

Seurakunnan bensiinikäyttöisissä 2- ja 4-tahtisissa pienkoneissa, kuten lehtipuhallin ja siimaleikkuri/raivaussaha, käytetään Nesteen pienkonebensiniä. Ruohonleikkureissa käytetään 98E5 bensiiniä (paremman soveltuvuuden vuoksi) sekä täyssynteettistä moottoriöljyä.

14.5. Taloudellisen ajotavan koulutus

Suurin osa seurakunnan työasia-ajoista tapahtuu taajaman ulkopuolella, jolloin matkanopeus pysyy tasaisena.

Asiointi matkoja yhdistellään niin, että samalla hoidetaan useampia asioita.

Seurakuntatalolla ja kirkossa on työntekijöille varattu autojen lämmitystolpat.

14.6. Kimppakyydit ja yhteiskuljetukset

Tilaisuuksiin ym. kuljetaan kimppakyydeillä.

Leireille sekä retkikohteisiin järjestetään yhteiskuljetus. Kuljetus tilataan paikalliselta liikennöitsijältä.

14.7. Kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen edistäminen

Utajärvellä ei ole sujuvaa paikallisliikennettä, jota työntekijät voisivat työasioiden hoitoon käyttää. Pidemmillä matkoilla seurakunta suosittelee työntekijöitä käyttämään julkisia kulkuvälineitä (juna, bussi) mahdollisuuksien mukaan. Kilometrikorvauksen oman auton käytön mukaan seurakunta maksaa työntekijöille vain Oulun tuomiorovastikunnan ja Limingan rovastikunnan alueella tapahtuvasta liikkumisesta.

Polkupyörällä töihin tulevien käytössä on suihku- ja vaatteiden vaihtotilat.

14.8. Toimintojen logistiikan kehittäminen

Pitkistä välimatkoista johtuen tarvikkeet kuljetetaan muiden asiointien yhteydessä

14.9. Vähäpäästoiset kulkuneuvot

Seurakunnalla ei ole omia kulkuneuvoja.

14.10. Muut toimenpiteet

Parkkialueilla on lämmitystolpat.

Pienkoneissa käytetään pienkonebenssiiniä.

Hankintoja tehdään tilaamalla, jolloin toimituksen hoitaa kuljetusyhtiöt.

Kirkon palvelukeskuksen järjestämiin Kipakoulutuksiin sekä kirkkohallituksen järjestämiin kirjurikoulutuksiin seurakunnan työntekijät ovat osallistuneet netin välityksellä Utajärven kunnan kokous- ja koulutussalissa sekä kirkkoherranvirastossa.